

MTSK 0846
PI 965 08



MAANDBLAD VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU - 4de jaargang - 1984

MILIEURAMA



HET DOSSIER AKKERMANS

EERST DE FEITEN DAN DE AKTIE

Milieurama
brengt u de feiten
over ons leefmilieu

AKTIECOUPON

Sturen naar BOND BETER LEEFMILIEU VLAANDEREN
Aarlenstraat 25, 1040 Brussel. Bellen gaat sneller: 02/230.94.10.

Ja, ik wil de feiten weten.

GRATIS

Stuur mij onmiddellijk een proefnummer.

Ik krijg het 10 dagen gratis ter inzage.

Wanneer ik het behoud, word ik
abonnee (300 fr. CJP, +3pas 240 fr.).

Anders zend ik het terug
na 10 dagen.

Naam: _____

Adres: _____

Telefoon: _____

Handtekening: _____

INHOUD

Voorwoord -----	2
Inhoud -----	3
Inleiding -----	4
Hoofdstuk 1 : Ruimtelijke Ordening en Stedebouw : handhaving van de wanorde -----	5
Inleiding -----	7
1. Het opstellen van de plannen -----	7
A. De definitieve plannen -----	7
1. Overdreven veel woonzones -----	7
2. Al te gulhartig met grindzones -----	8
3. Illegaal wordt legaal -----	9
4. Geknoei met de gewestplannen -----	10
2. Verdere uitholling van de gewestplannen -----	11
A. Interpretatie en vervorming van de oorspronkelijke wet -----	11
1. Zeer ruime interpretatie van art. 20 -----	11
2. De ware historie van artikelen 21, 22, 23 -----	11
3. Het bosdekreet -----	12
4. Herziening van de gewestplannen -----	13
B. Dubieuze vergunningen -----	14
3. Van inefficiënte sanktionering tot medeplichtigheid -----	15
A. Het beteugelingsbeleid -----	15
B. De praktijk in cijfers -----	15
C. Konkrete gevallen -----	15
4. Stads- en dorpsvernieuwing -----	18
A. Bedoeling -----	18
B. Bedenkingen -----	19
1. Algemeen -----	19
2. Bij de toepassing -----	19
5. Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen -----	20
Hoofdstuk II : Natuurbehoud met de bulldozer -----	23
1. De teloorgang van het "Groene budget" -----	25
A. Harde, zeer harde cijfers -----	25
B. Kommentaar -----	26
1. Algemeen -----	26
2. Het aankoopbeleid t.a.v. bossen en natuurgebieden -----	26
2. Houding tegenover de zwakheden in de planologische bescherming voor het natuurbehoud -----	27
A. Art. 44 -----	27
B. De gemeentelijke kap- en beplantingsverordering -----	27
3. Klassering -----	28
4. Jachtbesluiten, vogelvangst, bescherming van wilde dieren -----	29
Hoofdstuk III : Landinrichting -----	33
1. Inleiding - probleemstelling -----	35
2. De bescherming van landschappen -----	35
3. Het dekreet op de landinrichting -----	36
4. Landinrichting en ruilverkaveling -----	37
Slot -----	43

INLEIDING

Voor u ligt de synthese van het dossier Akkermans. Veeleer dan naar een volledige opsomming van alle konkrete gevallen te streven, hebben we getracht de algemene lijnen van zijn optreden te schetsen, geïllustreerd (we kunnen echt niet het woord "opgefleurd" gebruiken) aan de hand van enkele frappante voorbeelden.

Het dossier, dat honderden bladzijden telt, werd samengesteld uit stukken die werden toegezonden door al dan niet bij de Bond Beter Leefmilieu aangesloten organisaties en mensen voor wie één of andere toestand of vaststelling te gortig werd. Verder hebben we ook zelf gegevens verzameld. Belangrijke informatiebronnen waren : Natuurreservaten beleidsrubriek, CCBV, BIRO, MaMa, Vragen & Antwoorden. Het dossier kwam tot stand omdat wij in het beleid van minister Akkermans handelingen en tendensen zagen en zien die rampzalige gevolgen hadden en hebben voor natuur en milieu in Vlaanderen.

Voor zover die tendensen niet aan zijn onkunde kunnen worden toegeschreven, wijzen ze op onwilligheid, hetzij om te luisteren naar en rekening te houden met wetenschappelijke inzichten of het advies van deskundigen, hetzij om rekening te houden met de verlangens van belangrijke delen van de bevolking of met andere dan louter economische belangen.

Geliefkoosde activiteiten daarbij zijn o.a. : zoveel mogelijk omzeilen van openbaarheid, manipuleren van inspraakmogelijkheden en vooruitlopen op normale procedures door voorafgaande informele toezeggingen. Het ware nochtans verkeerd te stellen dat Akkermans helemaal alleen verantwoordelijk is voor de gang van zaken. Enerzijds is er nog zijn kabinet

dat in zekere mate de informatiestroom naar de minister controleert en enigszins autonoom kan optreden, hoewel onder zijn politieke verantwoordelijkheid en aan de hand van door hem gegeven instructies. We verwijzen hier o.a. naar het gerechtelijk onderzoek dat half mei '81 startte rond de gewestplannen. Akkermans was toen staatssekretaris, bevoegd voor ruimtelijke ordening.

Anderzijds zetelt hij in een exekutieve die ofwel zijn optreden volledig steunt, ofwel zich totaal ongeïnteresseerd toont. Illustratief hiervoor: Akkermans was de vijfde op de lijst die zijn keuze tussen de bevoegdheidspakketten mocht maken. De vier voorgangers hadden vriendelijk bedankt voor zijn pakket. Er moet wel aan toegevoegd worden dat hij bepaalde andere bevoegdheden naar zich heeft toegetrokken, zoals het adviesrecht inzake klassering van landschappen.

Soms doet de exekutieve nog eens extra vervelend, bijvoorbeeld door het verzoek om het "Groene budget" op te trekken, af te wijzen.

Ten slotte gaan ook de meeste voorgangers niet helemaal vrijuit, hoewel die zich in sommige materies heel wat natuurvriendelijker getoond hebben.

Toch maken we hier de rekening van Akkermans omdat zijn beleid exponentieel meer nadelig kan genoemd worden t.a.v. dat van zijn voorgangers en omdat hij in de hem toebedeelde sectoren de richting aanwijst voor de exekutieve.

Verderop zullen we hem kortweg PA noemen omdat hij niet alleen een natuurramp voor Vlaanderen is maar daarbij ook de vader is van al wie in dit landsgedeelte eens flink wil schoppen tegen "iets natuurlijks".

Ruimtelijke Ordening :

handhaving van de wanorde



eerste
hoofdstuk

Sinds 29 maart 1962 beschikt België over een wet ruimtelijke ordening en stedenbouw. De wet voorziet in een ruimtelijke planning op drie niveau's : streek, gewest en gemeente (de algemene (APA) en bijzondere (BPA) plannen van aanleg). Over de streekplannen kunnen we kort zijn : tot nu toe werden ze nooit opgesteld. Wel worden ze voorzien na het tot standkomen van een uitgaande van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen.

De gewestplannen vormen dus de hoogste ruimtelijke planning en samen met de APA's en BPA's het instrument om de bodembestemming te regelen. De verhoopte heilzame impact van deze planning blijft echter om diverse redenen

beperkt. Ten eerste verliep de opstelling van de gewestplannen niet zoals gewenst of verwacht mocht worden. Ten tweede hebben latere ingrepen, zoals vervorming van de oorspronkelijke wetgeving of eigenaardige interpretaties bij de toepassing ervan, de invloed verder ondermijnd. Tenslotte vereist de effectiviteit van een wet dat de overtredingen gesanktioniseerd worden. Een kordate beteugeling blijft echter uit en overtredingen worden naderhand zelfs geregulariseerd. PA droeg hiertoe niet een steentje maar een hele vrachtwagen bij. Wat moet men dan nog verwachten van zijn beleid inzake stads- en dorpsvernieuwing en het structuurplan ?

1. HET OPSTELLEN VAN DE PLANNEN

A. DE DEFINITIEVE PLANNEN

Aan het opstellen van deze plannen gaat een hele procedure vooraf, te beginnen bij de opmaak langs officiële weg van ontwerp-gewestplannen. Deze hebben krachtens een wetswijziging van 22/12/70 bindende en verordende kracht tot het definitieve gewestplan in voege treedt. De ontwerp-gewestplannen worden vastgelegd op grond van het advies van de regionale adviescommissies (RCA). Op de vastlegging volgt de officiële procedure waarin een openbaar onderzoek zou moeten gevoerd worden (wat b.v. in het Maasland niet altijd gebeurd is). Op basis van het ontwerpplan en de bezwaren komt men tot het gewestplan. Het goedgekeurd plan mag van het ontwerpplan en de adviezen van de RCA slechts afwijken mits motivatie.

De RCA's kenden al niet de evenwichtige samenstelling die ze theoretisch moesten hebben, getuige hiervan de afwezigheid van milieuorganisaties en de aanwezigheid van mensen uit de bankwereld. De RCA voor het gewestplan

Antwerpen kreeg van Akkermans drie dagen tijd om zijn advies klaar te stomen.

Andere dan milieubelangen kwamen zo ruimschoots aan hun trekken. Toch heeft dit PA er niet kunnen van weerhouden overvloedig af te wijken van de adviezen van de RCA's en dit niet bepaald om groene belangen veilig te stellen. Meestal werden die afwijkingen wel gemotiveerd, zij het dan op een bedenkelijke manier met stereotype uitdrukkingen ("gezien de bestaande toestand", e.d.) of valse argumentaties (zich baserend op wetenschappelijke rapporten die aan het openbaar onderzoek onttrokken waren en/of net het tegenovergestelde adviseerden, cfr. het Maasland). Soms ontbrak zelfs de meest elementaire motivatie, wat dus onwettelijk is. Het meest in het oog springende resultaat van dit alles is de overdreven oppervlakte die voor woonzones voorzien werd, uiteraard ten koste van groene en open ruimtes. In het Maasland werden, naast andere vreemde wijzigingen van het ontwerpplan, vooral de ontgrin-

dingszones gul uitgezaaid. Bovendien is PA er bij die wijzigingen niet voor terugge-deinsd bestaande illegale toestanden om te toveren naar de legaliteit. Tot slot ontstond er in '81 enige deining rond een gerechtelijk onderzoek met betrekking tot de gewestplannen net voor ze door de koning bekrachtigd moesten worden of tussen de bekrachtiging en de verschijning in het Staatsblad.

1. Overdreven veel woonzones

Uit analyses van de G.E.R.V. (Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen) (1) blijkt dat de voorziene woonzones in de ontwerpplannen reeds 4 tot 5 maal de behoeften overtreffen, maar in de definitieve plannen toch nog verder worden uitgebreid. Een aantal woontypes werden hiervoor bijgekreëerd : reservegebieden voor woonwijken, woonbos,

(1) in "Het gewestplan en de verstedelijking" en "Recente stedelijke ontwikkeling in Vlaanderen - Gevolgen van een ruimtelijk beleid"

woonpark, woongebied met landelijk karakter. De oppervlakte woonzone overtreft aldus met 230.256 eenheden de reële behoefte.

Deze gegevens worden bevestigd door een inventaris van beschikbare bouwgronden die, op initiatief van de Vlaamse exekutieve, werd samengesteld aan de hand van gegevens door de gemeenten verstrekt. Het aantal te bebouwen percelen wordt op 807.124 tot 992.753 geschat, wat overeenstemt met een bevolkingstoename van 2,3 à 2,8 miljoen. De GERV-studie besluit dan ook dat het gevoerde ruimtelijke woonbeleid leidt tot een sterke vermindering van de open ruimte (lintbebouwing e.d.) en een sterke stimulering van de desurbanisatie.

Het gewestplan Antwerpen en het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse illustreren dit ten overvloede.

De objectieve woonbehoefte voor het gewest Antwerpen tot 1980 werd op ca. 50.000 woningen geschat. Het ontwerpplan voorziet echter al in woonzones voor zo'n 180.000 woningen, wat overeenstemt met nagenoeg 1.380.000 inwoners terwijl de bevolking voor 1985 op slechts 800.000 mensen geraamd wordt. Toch voorziet het definitieve plan nog 1900 ha extra woongebied. Denk maar aan het Eikendaelpark te Brasschaat, de Arena-weide in Deurne, e.a.

Fenomenen als grondspeculatie zijn hieraan natuurlijk niet vreemd.

Wij verwijzen dus niet zozeer naar extreme winsten uit het verhandelen van gronden maar naar de pogingen om zoveel mogelijk geld binnen te rijden door de gebruiksmogelijkheden zo ruim mogelijk te houden. Die gebruiksmogelijkheden legt de overheid via zijn ruimtelijke ordening vast. Volgens "Dossier Alarmkomitee gewestplan Antwerpen" zou de deur van Akkermans' kabinet platgelopen zijn na het afsluiten van het openbaar onderzoek.

In het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse werd de optie genomen slechts die woonuitbreidingsgebieden te weerhouden die beantwoorden aan de werkelijke behoefte van elke gemeente

en die categorie daalt dan ook met 6,14 km². Tegelijkertijd echter neemt de categorie reservegebied voor woonwijken (een nieuw ingevoerde categorie) toe met 6,75 km². Deze categorie is bijna identiek aan de vorige maar niet toegankelijk voor het privé-initiatief. Fundamenteel verandert er dus niets. Bovendien is PA van plan om 800 ha verkavelingen die vergund waren, maar omwille van de taalhomogeniteit op het gewestplan van 1977 uit de woonzones gesloten waren, nu toch weer mogelijk te maken.

Immers : "het gevaar voor verfransing is geweken" (...) en "vrijwel alle verkavelaars hebben zich vrijwillig verbonden om de verkavelingen verder uit te voeren ten behoeve van de streekeigen bevolking" (De Standaard 10/4/83).

2. De kraters in het Maasland

We besteden in deze paragraaf meer aandacht aan het Maasland, niet omdat de aangehaalde problemen specifiek zijn - wat wel geldt voor de konkrete verschijningsvorm, nl. de ontgrinding -, maar omdat de Maaslandse Milieuactie een diepgaand onderzoek heeft uitgevoerd naar de totstandkoming van de gewestplannen in dat gewest. Hun besluiten liegen er niet om. Bij de overgang van ontwerp- naar definitief plan heeft PA de grindboeren gulhartig van extra ontgrindingszones voorzien. Hierbij week hij herhaaldelijk af van de adviezen van de R.C.A. Soms werd dit gemotiveerd, soms niet, wat juridisch gezien aanvechtbaar is. Hij schermt ook graag met de nabestemmingen. In het verleden bleek reeds dat van degelijke nabestemmingen niet veel in huis komt. Een rapport van de provinciale landbouwdienst kwalificeerde de nabestemmingen voor landbouw voor 40 % goed, 36 % matig

en 24 % slecht. De nabestemmingen zijn dikwijls moeilijk te realiseren om geologische en economische redenen, en vormen een konstante bedreiging van het ekologisch evenwicht en de volksgezondheid. (1) Wat de uitbreidingen van de ontgrindingszones betreft, geven we enkele voorbeelden. Te Maaseik-Bergerven werd 20 ha reservezone extra voorzien, terwijl het eerste GOM-rapport stelde dat geen reservezone nodig was vermits de effectieve zone volstond. De Interkommunale Maatschappij voor Ruimtelijke Ordening in Limburg (IML) adviseerde tevergeefs een vermindering met 10 ha van de effectieve zone.

In Dilsen-Lanklaar werd de hele reservezone effectief en ten zuidwesten werd nog een effectieve zone toegevoegd. Hierdoor werd de N.V. Machiels gelegaliseerd, maar daarop komen we verder nog terug. In Maaseik-Dilsen wordt een landschappelijk waardevol agrarisch gebied omgezet in reservezone voor ontgrinding. In Kinrooi wordt de ontgrindingszone uitgebreid, waardoor

VOETNOOT

(1) Dr. Paul De Smedt van de NMWD : "De talrijke grindgroeven betekenen een permanente bedreiging en gevaar voor verontreiniging door de bedenkelijke kwaliteit van de opvulspecies." Bron : Hydrogeologie van Noord-Oost Limburg, Hydrographica, 3, 1977.



o.a. het natuurreservaat "Vijverbroek" (Kessenich) in het gedrang komt. De lijst beperkt zich niet tot deze voorbeelden.

3. Illegaal wordt legaal.

Een aantal bouwwerken die oorspronkelijk volkomen illegaal waren, werden door wijzigingen van het ontwerp-gewestplan op het definitieve plan totaal legaliseerbaar.

Een frappant voorbeeld hiervan is de groeve "Maasland" van de NV Machiels, die tijdens de voorontwerpfase van het gewestplan volkomen illegaal werd uitgebaat in het drinkwaterwinningsgebied van Eisdien. Zelfs het omstreden GOM-rapport over de ontgrindingszones in het Maasland nam deze groeve niet in aanmerking omdat ze volkomen illegaal was. Toen op 20 augustus 1980 het gewestplan voor het Maasland definitief van kracht werd, was de groeve Maasland ingekleurd als ontgrindingsgebied... en zelfs nog uitgebreid met 37 ha. Pikant detail: de NV Machiels pleegde ook de aanslagen op het Smeethof te Neerpelt. Phillips Petroleum te Tessenderlo... ook daar werd legaal wat illegaal begon. In 1979 verkreeg dit genoegzaam be-

kend, geurige bedrijf van Eyskens een bouwvergunning voor het optrekken van bedrijfsgebouwen in zones die op het ontwerp-gewestplan ingekleurd waren als ambachtelijke zone en bufferzone. Hierdoor lag P.P. voor 90 % in zones waar zo'n bedrijf niet thuishoort. Toen in 1981 het definitieve gewestplan van kracht werd, bleek deze situatie zodanig rechtgezet dat PP "amper" voor 30 % in ambachtelijke zone lag. Dit was toch nog voldoende voor de auditeur van de Raad van State om o.m. hierop zijn advies tot vernietiging van de vergunning te baseren. In de zomer van vorig jaar maakte Beter Leefmilieu Tessenderlo (BELT) de pers attent op een tussenkomst van minister Akkermans via zijn verdediging bij de R.v.S. om zijn beslissing te verdedigen ... en daarmee de beslissing van de R.v.S. op de lange baan te schuiven.

4. Geknoei met de gewestplannen

Voor sommige gewestplannen blijken er nogal wat errata te verschijnen in het Staatsblad die uiteindelijk op een bestemmingswijziging neerkomen. (gewestplan Brugge - Oostkust, gewestplan Antwerpen, gewestplan Herentals - Mol, ...).

In "Beginselen van wetgevings-techniek" van Coremans staat nochtans uitdrukkelijk: "Een erratum waarbij de verbeterde tekst wezenlijk wordt gewijzigd is krachteloos. Dergelijke wijziging komt neer op een nieuwe wet of een nieuw reglement en moet de processus daarvan volgen". Ook drukfouten komen voor. De motivatie luidt dan: "De aanvragers vergisten zich van perceelnummer." Anderen roken trouwens ook onraad. Half mei '81 start het Hoog Komitee van Toezicht een onderzoek naar mogelijke onregelmatigheden i.v.m. de gewestplannen en mogelijke financiële belangen van politici. Acht kabinetsleden van PA werden ondervraagd, huiszoeken werden verricht, later werden kabinetsleden onder aanhoudingsmandaat geplaatst. In bekentenissen (waarvan sommige later werden ingetrokken) wordt de verantwoordelijkheid naar politici geschoven.

Eén van de praktijken is het langs achter wegnemen van stukjes uit een geplastificeerd plan, waarbij dan natuurlijk een kleurwijziging plaatsvindt. Deze frequent gebruikte techniek in de planologie, hoeft niet per se te betekenen dat er geknoeid wordt, maar hier zouden bepaalde stukjes een

andere, onrechtmatige bestemming krijgen. Dus ook een andere kleur : niet van rood naar groen, wel te verstaan. Niemand is schuldig zolang zijn schuld niet bewezen is. Nochtans mag men van mensen die in een democratisch land verantwoordelijkheden wensen te dragen, verwachten dat zij duidelijk en open optreden en vermijden in opspraak te komen. Als alles volgens het boekje verliep, kan men zich de vraag stellen waarom

Akkermans op allerlei manieren het onderzoek wilde afremmen. Zo verhinderde hij lange tijd het ter beschikking stellen van de originele kaarten die een vergelijking met de betwiste kopieën mogelijk zou maken. (Een verzoek daartoe liet hij onderwerpen aan een onderzoek van "konstitutionele" aard). Sindsdien blijft het stil rond de hele zaak. Wij eisen dat de zaak op korte termijn zijn beslag krijgt.

B. DE ALGEMENE EN BIJZONDERE PLANNEN VAN AANLEG

Deze plannen regelen de ruimtelijke ordening binnen de gemeente. Een aantal plannen dateren van voor de gewestplannen en zouden in geval van tegenstrijdigheden ermee in overeenstemming moeten worden gebracht. Sommige gemeenten weigeren dit nochtans te doen en PA laat na om die zaken te regelen. Zijn belangrijkste argument is de vrees planschade te moeten betalen. Een schriftelijke vraag aan PA omtrent de APA's en de BPA's (hoeveel er reeds aangepast zijn, hoeveel er nog moeten aangepast worden, wat hij zinnens is aan die toestand te doen ?), werd niet eens beantwoord. Door deze tegenstrijdigheden tussen hogere en lagere plannen schept men een juridische schemerzone, waarin de rechtszekerheid niet langer gewaarborgd is.

Duidelijk hierover is echter wel de Raad van State in een recent arrest i.v.m. de zaak STENO (Herent). Dit arrest stelt dat de voorschriften van het gewestplan in de plaats treden van de ermee strijdige bepalingen van lagere plannen van aanleg (APA, BPA). Deze uitspraak zal in de toekomst wellicht klaarte brengen in de hoger beschreven dubbelzinnige en betwistbare toestand, die verhinderd heeft dat sommige natuurgebieden veilig werden gesteld. Dit is ondermeer het geval met verschillende duingebieden, zoals overduidelijk bleek met de St-Laureinsduinen te Middelkerke-Westende. Hier is de natuurlijke overgang van zee naar polder nog groten-deels bewaard gebleven, wat tamelijk uniek is. De regeling m.b.t. de BPA's kan ook gehanteerd worden

om de gewestplannen te omzeilen.

Krachtens art. 16 van de wet van 29-3-62 zijn immers afwijkingen mogelijk maar moet de geest van het gewestplan gerespecteerd worden. Op basis van deze klausule werden dan ook van het gewestplan afwijkende BPA's goedgekeurd. Zo werd een BPA van de gemeente Herderen (Riemst) toch goedgekeurd ondanks de afwijking, hoewel hierdoor een homogeen landbouwgebied geschonden werd en de visuele aantrekkelijkheid van de omgeving aangetast. Er zijn nochtans meer dan voldoende bouwpercelen beschikbaar (464 in een woongebied, 1179 in een woongebied met landelijk karakter, 2600 in een woonuitbreidingsgebied).

Akkermans motiveert met: "relatief kleine afwijking", "de geest van het gewestplan wordt niet aangetast", "een correctie van het gewestplan".

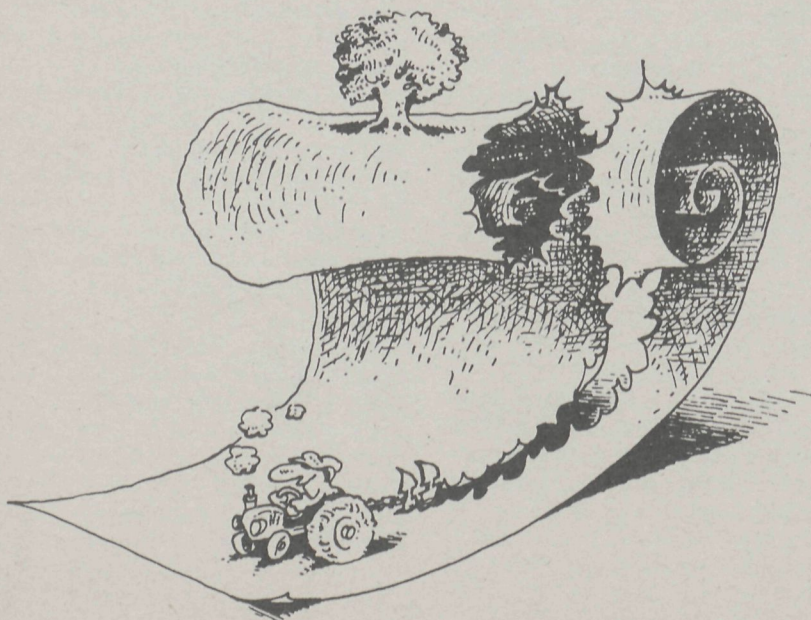
BPA Broekstraat te Hamme

Dit BPA voorziet een bufferstrook van 20 m tussen een woonuitbreidingsgebied en de expresweg Dendermonde-Sint-Niklaas. Nochtans was op het definitieve gewestplan een bufferzone voorzien van 50 m.

Deze schending van het gewestplan moet gezocht worden in het feit dat de reële inplanting van de expresweg niet overeenstemt met zijn ligging op het gewestplan. Normaal zou dus een 50 m bufferzone gerealiseerd worden door het woonuitbreidingsgebied met enkele 10-tallen meter in te krimpen. Het omgekeerde is echter gebeurd. Het BPA wordt dus misbruikt om een ontoelaatbare toestand die uit het gewestplan doelbewust was geweerd, weer in te voeren.

Ontgrinding "De Steenbakkerij" (NV De Cup) te Maasmechelen

In een brief aan het gemeentebestuur laat minister Akkermans weten zich akkoord te kunnen verklaren met deze ontgrinding in een landbouwzone mits er een BPA opgemaakt wordt, alhoewel de minister er in



dezelfde brief aan toevoegt dat dit juridisch niet aanvaardbaar is (het was nl. in strijd met de destijds geldende interpretatie van de Raad van State).

Zandgroeve "Membruggen"
te Riemst

Een gelijkaardige zaak : via een BPA wordt 1 ha uitbreiding van de groeve toegestaan buiten het ontgrondingsgebied in een landschappelijk waardevol landbouwgebied.

2. VERDERE UITHOLLING VAN DE GEWESTPLANNEN

A. INTERPRETATIE EN VERVORMING VAN DE OORSPRONKELIJKE WET

1. Zeer ruime interpretatie van art. 20

Art. 20 maakt het mogelijk gebouwen voor openbare diensten en gemeenschapsvoorzieningen buiten de daarvoor voorziene zones op te richten wanneer dit verenigbaar is met de algemene bestemming en het architectonische karakter van het gebied.

Dit wordt nogal ruim geïnterpreteerd door PA en de exekutieve, zodat men een achterpoortje heeft om aan de dwang van het gewestplan te ontsnappen zonder dat iemand er kan op toezien.

Dit stelde "De Snelle Leievaarders" in staat een aanlegsteiger en kantine te bouwen, vermits deze toch "voor ieder toegankelijk" waren. Wel een eigenaardige interpretatie van "openbaar nut".

Ook de zaak met de N.V. Oostendse Hallen werd op die manier toegedekt.

In de eerste oorspronkelijke bouwaanvraag van februari '83 werd vergunning aangevraagd voor de bouw van een polyvalente zaal in een ambachtelijke zone. Deze zaal zou voor 95 % dienen om er aan sport te doen en voor 5 % commerciële activiteiten. Gezien de omzendbrief van

PA (27/4/81), waarin de mogelijkheid werd voorzien om dergelijke infrastructuur toe te laten in ambachtelijke zone als er inderdaad voor 95 % sportactiviteiten worden georganiseerd, werd de bouwvergunning afgeleverd.

Na een reeks bouwovertradingen (het gebouw was o.m. 12 m langer dan toegestaan) en serieuze heibel in de Oostendse gemeenteraad, kwam de aap uit de mouw : de NV Oostendse Hallen maakte bekend vooral handelsbeurzen te willen organiseren in het gebouw. Een nieuwe bouwaanvraag werd ingediend om de klacht te omzeilen dat deze activiteit in strijd was met de bestemming van het gebouw.

Begin oktober '83 adviseerde het Oostendse schepenkollege deze nieuwe aanvraag negatief. Desondanks werd ze door minister Akkermans goedgekeurd. In een brief aan de beheerders d.d. 20/1/83 stelde minister Akkermans immers "... na onderzoek van het dossier is gebleken dat de aanvraag beantwoordt aan de voorwaarden zoals opgesomd in de nota d.d. 27/4/81 betreffende sportakkomodatie in ambachtelijke en industriezones. Daar naast sportactiviteiten er ook jaarbeurzen

worden georganiseerd en dit als een gemeenschapsvoorziening tegenover de producent kan worden aanzien, kan de aanvraag zich situeren binnen het besluit van de exekutieve. Gelet op deze gegevens heb ik dan ook beslist dat voor deze aanvraag een gunstig advies kan worden uitgebracht". Op 12 mei 1983 heeft minister Akkermans in hoogst eigen persoon de Oostendse Jaarbeurs officieel geopend ... in het omstreden gebouw.

2. De ware historie van de artikelen 21, 22, 23

Deze artikelen werden in het KB van '72 opgenomen om bij wijze van overgangsen uitzonderingsmaatregel een zekere soepelheid aan de gewestplannen te geven. Latere toelichtingsnota's en een nieuw KB op 13-12-78 verruimden reeds de toepassingsmogelijkheden. Omdat bij betwistingen hierrond de Raad van State beperkende uitspraken deed, heeft men dan ook gepoogd deze artikelen te omzeilen door een nieuw dekreet uit te vaardigen. Dit ontwerpdekreet dat door Akkermans werd ingediend, kreeg op 21-12-83 de goedkeuring mee van de Vlaamse

exekutieve (N.B. "In afwachting van het structuurplan is de behandeling door de Vlaamse raad van alle dekreten die te maken hebben met ruimtelijke ordening voorlopig opgeschort", PA in de Standaard, 28/11/83).

Waarover gaat het zoal ? ART. 21 biedt de mogelijkheid om gebouwen die eigenlijk niet in een zone thuishoren, toch uit te breiden. Oorspronkelijk was dit beperkt tot 20 % maar in 78 werd die beperking reeds opgegeven. Het ministerieel comité voor Vlaamse aangelegenheden bepaalde wel dat voor bedrijfsgebouwen een éénmalige uitbreiding tot 100 % mogelijk was, tenzij de minister met een tweede uitbreiding akkoord gaat. Voor woningen werd de grens ook weer 20 %. Het nieuwe ontwerpdekreet laat zelfs zonevreemde herbebouwing toe, nieuwbouw dus, bestemmingswijzigingen. Het toekennen van de vergunningen hiervoor zou overgelaten worden aan de bevoegdheid van de gemachtigde ambtenaar bij stedenbouw. Het melkpoederbedrijf Lambrechts te Herderssem toont aan wat er met de uitbreidingsregel zoal mogelijk is. Ondanks jarenlang verzet van omwonenden en milieugroepen wordt een bouwvergunning toegestaan voor de uitbreiding van dit bedrijf, gelegen in een landelijk woongebied en agrarische zone. De volume-uitbreiding bedraagt 6.500 m³ op een totaal van 20.755 m³ of een uitbreiding van 32 %. Normaal gezien mag een uitbreiding van gebouwen die gelegen zijn in zones waar ze eigenlijk niet thuishoren maximaal 20 % bedragen. De toelichting bij het KB van 28/12/72 stelt dat industriële bedrijven zoals melkerijen, conservenfabrieken... in geen geval mogen toegelaten worden in agrarische gebieden.

ART. 22 regelt de exploitatievergunningen die strijdig zijn met de ruimtelijke bestemming. Een verlengbare vergunning van 10 jaar kan afgeleverd worden om in die tijd de installaties over te brengen.

Zo zorgt het bedrijfje Nespac te Overijse al jaren voor lawaai en luchtverontreiniging temidden van een woonzone-druiventelt-

serrezone. Het recente dekreet voorziet nu ook de aflevering van exploitatievergunningen aan totaal nieuwe bedrijvigheden die niet stroken met de bestemming.

Volledige nieuwbouw wordt weer mogelijk : een oude hoeve wordt een restaurant, een vervallen boswachterswoning wordt een nieuwe K.M.O.

ART. 23, de zgn. opvulregel, maakt het mogelijk om verkavelingen en bouwwerken toe te staan binnen een huizengroep of erbuiten als hierdoor een wachtgevel wordt opgevuld. De afstand was echter beperkt tot 70 meter of moest via een BPA geregeld worden. In 1971 zei DE SAEGER over dit artikel : "Maar zal die opvulregel niet ooit eens versoepeld worden; dat wij die afstand van 50 m rondom vergroten om te gaan naar 75 of 100 m, dan zeg ik categoriek NEE". Van dit categoriek gedrag is echter niets in huis gekomen. Het ontwerpdekreet van Akkermans, zoals goedgekeurd op 20/2/83, laat de 70 m norm wegvallen en laat de toepassing over aan de beoordeling van de gemachtigde ambtenaar.

Verkaveling Moens te Buggenhout (agrarisch gebied) :

Een verkavelingsvergunning wordt afgeleverd op 30/1/81 voor 13 grote loten voor open bebouwing.

Daartoe diende men de opvulregel toe te passen tussen een woning en de projectie naar de straat van een pompstation voor drinkwater 150 m van de straat. Eerst en vooral wordt de opvullingsregel 3 maal overtreden :

1. de 70 m regel wordt toegepast ofschoon op datum van toekenning van de vergunning nog steeds de 50 m regel van kracht was,

2. de opvulregel is niet van toepassing langs de grote wegen (2000 voertuigen per dag en bedoelde straat heeft een drukker verkeer),

3. tenslotte om de opvulregel toe te passen moest men het 150 m achtergelegen pompstation in rekening brengen door projectie op de theoretische bouwlijn langs de Kasteelstraat. De afstand tussen de theore-

tische konstruktie langs de straat en de achtergelegen konstruktie mag ten hoogste 70 m zijn. Daarenboven is een pompstation niet verenigbaar met de woonfunctie, alleen al om deze reden kan de vergunning niet verleend worden.

Wat zien we hier dus ? Wat eens de uitzondering was wordt nu de regel en elke vorm van openbare inspraak wordt mooi omzeild.

Het effect van de gewestplannen wordt hiermee natuurlijk nog eens extra uitgehoud.

3. Het bosdekreet

In het bosdekreet kregen de economische motieven de bovenhand, niet die van het natuurbehoud, noch die van de ruimtelijke planning en het ruimtelijk beleid. Onzes inziens moet een wetswijziging uitmonden in een moderner, efficiënter bosbeleid en een betere koördinatie van het ruimtelijk beleid maar daar wordt slechts ten dele aan voldaan in het voorliggend dekreet. Er zullen nieuwe konfliktsituaties uit ontstaan, de doelstellingen ervan zijn vaag, de filosofie tweeslachtig, en het sektorbeleid bos past niet steeds in het facet ruimtelijke ordening.

1. In principe moet men bosgebieden beschouwen vanuit hun ekologische, sociale en economische functie. Dat kan echter geen alibi zijn om natuurgebieden tot exploitabele bosgebieden om te vormen. Moeras en duinstruwelen kunnen zeker niet als bos worden aanzien, heidevelden evenmin. Ook recreatiezones en natuurterreinen binnen het bos kunnen niet tot bos worden gerekend. Omdat dit dekreet opgesteld wordt door bosbouwinstanties, die o.a. vergeten ekologisch waardevolle, woeste gronden te vermelden, vinden we bij bijzondere beschermingsmaatregelen evenmin iets terug van heiden, vennen, moerassen, natte weiden alhoewel die "ook binnen het bos" of "bezet met zaailingen" kunnen zijn.

2. Het dekreet is tweeslachtig. Aan het bos kennen de schrijvers enerzijds een meervoudige functie toe, anderzijds schuift men de economische functie

naar voor zowel qua beheer, als qua bestemming. Meervoudig bosgebruik is een nieuwe verworvenheid, maar produktiviteit blijft de eerste vereiste zodat men terecht moet vrezen voor de zwakke sectoren zijnde het natuurbehoud en de passieve recreatie. Beter lijkt ons de hoofdfunctie en nevenfuncties te bepalen. Het meervoudig gebruik kan echter tot biologische verarming leiden. Een ekologische evaluatie vooraleer de functies te bepalen is dan ook op zijn plaats, temeer daar de nadruk in het dekreet ligt op de bosbouwkundige aspecten. (O.a. de commissie waarin hoofdzakelijk bosbouwkundigen en financieel geïnteresseerde besturen zitting hebben.)

3. De ekologische functie krijgt onvoldoende onderbouwing in dit dekreet. Niet lokale behoeften moeten en kunnen allesbepalend zijn. Bovenlokale en gewestelijke behoeften moeten in rekening gebracht worden, als men handelt met omvangrijke gebieden of zeldzame biotopen. Wij vinden in het dekreet geen werken ten behoeve van natuurbeheer dit in tegenstelling tot onderhouds- en verbeteringswerken. Verschillende artikels van het nieuwe dekreet kunnen leiden tot bosbouwmaatregelen die geen rekening houden met de ekologische functie van de gebieden. De inventaris, de bevordering van private bosbouw door subsidiëring, de kappingen zijn evenzovele mogelijkheden tot verhoogde exploitatie en schade aan bodem en biotopen. Dat de aspiraties van het natuurbehoud slechts in artikel 76 worden aangeraakt, laat ons vermoeden welke waarde de minister er aan toekent. Wat het bosreservaat betreft valt ons op dat de toestemming van de eigenaar steeds vereist is, en er een bedrijfsvormingsplan verplicht wordt. Daardoor zullen slechts weinig bossen een exclusief ekologische functie krijgen. Natuurterreinen vallen zo ten offer aan de exploitatie. Als de opstellers in de artikelsgewijze bespreking dan ook nog duidelijk stellen dat weinig privé-eigenaars bosreservaten zullen oprichten en vele bossen lijden onder

kleine houtopbrengsten door slecht beheer, zou financiële stimulering van de ekologische functie op zijn plaats zijn. Tenslotte zal 5 % van het areaal in eigendom van de staat of het gewest als bosreservaat gevrijwaard worden: dit is 750 ha of nog niet één procent van het totale bosareaal in Vlaanderen, dat men dat nog wil overhevelen van het natuurbehoud naar het bosdekreet.

4. Het dekreet geeft onvoldoende inzicht in de verhouding met de wet ruimtelijke ordening, de ruimtelijke plannen en het beleid. Erger nog, de sektorgrenzen worden herhaaldelijk overschreden en bevoegdheden van ruimtelijke ordening worden overgedragen aan de sektor bos. In plaats van zijn bevoegdheden te overschrijden zou het dekreet beter kunnen opereren in de planning van de bosbouw op basis van studie. Een toetsing van de planning aan het ruimtelijk beleid en planning is dan nog noodzakelijk.

De materies die hier van ruimtelijke ordening naar de bossektor overgaan zijn :

a) de bestemming van het bos wordt onder de bedrijfsvorming gebracht
 b) ontbossing is reeds onderworpen aan vergunningen
 c) men zou gemeentelijke plannen van aanleg kunnen wijzigen door het bosdekreet
 d) bouwvergunningen in bossen zouden onder het ministerie verantwoordelijk voor bosbeleid vallen. Ongehoord !

5. Wat de adviesraden betreft, kan de Hoge Raad van het Natuurbehoud onmogelijk de bosexploitatie erbij nemen. Een open adviesorgaan, een Hoge Bosraad is dan ook aan te bevelen. De bosreservaten vergen integendeel een sterke natuurbehoudsinbreng. Binnen het bosdekreet, waar ze, zo stelden we hoger, niet thuishoren, is advies nodig van de Hoge Raad van Natuurbehoud of beide raden samen...

Een facetraad zou als bijstand van het bestuur van ruimtelijke ordening, de sektoraanspraken kunnen afwegen, zodat ongehoorde bevoegdheidsoverschrijdingen kunnen worden voorkomen.

Besluit

Al met al een bosdekreet dat te veel hinkt op de economische post. Het natuurbehoud en -beheer komt er in de praktijk eerder bekaaid vanaf. Het kan ook anders.

4. Herziening van de gewestplannen

Als men er dan echt geen mouw weet aan te passen, blijft er nog de mogelijkheid de gewestplannen in herziening te stellen.

Op 26/4/83 werd het gewestplan Turnhout in herziening gesteld met de bedoeling 30 ha "landschappelijk waardevol agrarisch gebied" om te vormen tot "dienstzone" voor de grenspost te Meer. Als antwoord op het protest van landbouwers wordt voorgesteld de landbouwgrond te compenseren met o.a. de ontginning van 20 ha landduinen en ven te Hoogstraten (een stuk gemeentebos). Een wijziging van het gewestplan "Limburgs Maasland" wordt overwogen om nieuwe ontgrondingszones te kunnen ontsluiten (Vl.R., Vr. & A., Nr. 3, 6 dec. 83). (breng § 2 even terug in uw geheugen).

B. DUBIEUZE VERGUNNINGEN

Buiten de gevallen die hierboven reeds vermeld werden, gebeurde het nog geregeld dat vergunningen afgeleverd werden waarbij wij ons de wenkbrauwen fronsen.

Markt te Lokeren : Op de markt te Lokeren werden in een gebied dat ingekleurd staat als woongebied met kulturele, historische en esthetische waarde enkele prachtige 19de eeuwse gevels gesloopt. Toen het stadsbestuur de begonnen slopingswerken wilde stopzetten, dook er briefwisseling van PA op. Daardoor besloot de prokureur dat het wenselijk was de werken niet langer stil te leggen. De slopende middenstander ging overal het hoge woord voeren hoe hij zijn slag thuishaalde dank zij PA.

Resultaat : een geasfalteerde parking, rommelige achtergevels en schreeuwerige lichtreklames ontsieren een zone waar "de ordeningsmaatregelen moeten worden bepaald, rekening houdend met de kulturele, histo-

rische en/of esthetische waarde van het gebied" (Art. 6.5. § 1.2.3. van de toelichting bij het K.B. van 18/12/72)

Hannecartbos te Oostduinkerke:

De Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht verkrijgt een bouwvergunning voor een pomp- en ontijzeringsstation in dit uitzonderlijk waardevolle binnenduinkomplex. Ondanks de waarschuwingen van minister Lenssens om de werken niet te starten vooraleer de pompvergunning is afgeleverd en de uiteindelijke weigering van deze vergunning door de Vlaamse executieve op 6 juli '83, worden de werken aangevat. Op 6 december 1983 verklaart minister Akker-

mans voor de Vlaamse raad dat de werken niet stopgezet kunnen worden op grond van de wet op stedenbouw aangezien zij konform zijn aan de goedgekeurde bouwplannen.

Moerasgebied te Grimbergen:

In het moerasgebied "De Borgt" te Grimbergen werden ophogingswerken toegestaan omdat "door de overstromingen het groenbestand niet kan worden behouden, zodat een ophoging het beoogde herstel diende te bevorderen". Van een omkering gesproken !

Oude Dender te Dendermonde

Ondanks het feit dat het gewestplan een open verbinding voorziet voor deze waterloop in het centrum van Dendermonde, levert minister Akkermans op 30/3/81 een bouwvergunning af voor een afsluitdam op de Dender.

Golfterrein RINKVEN te 's Gravenwezel :

Ondanks het negatieve advies van zowel gemeentebestuur, Bestendige Deputatie en Regionale Kommissie van Advies wordt door minister Akkermans toch een vergunning afgeleverd voor de aanleg van een golfterrein in landbouw- en natuurgebied. Daarbovenop wordt zonder enige vergunning een loods gebouwd ... Protesten baten niet. Minister Akkermans is erelid van de betrokken golfklub.

Kaatsplein te Ninove :

In Ninove acht PA een kaatsplein met bijhorende bergruimte, kleedkamers, sanitair en vergaderzaal niet in strijd met het gewestplan ("natuurgebied") omdat het om een tijdelijke vergunning gaat die niets wijzigt aan de uiteindelijke bestemming van het gewestplan.



3. VAN INEFFICIENTE SANKTIONERING TOT MEDEPLICHTIGHEID

Tot hiertoe betrof onze kritiek en klacht enkel het optreden van de overheid. In dit deel vestigen we uw aandacht op de overtredingen die door partikulieren begaan werden, maar waaraan PA medeplchtig is. Passief omdat hij weigert effectief ertegen op te treden of actief omdat hij overtredingen naderhand regulariseert of goedpraat.

A. HET BETEUGELINGSBELEID

PA in de Vlaamse raad : "Als men van oordeel is dat al wat in strijd met de wet werd gebouwd, dient te worden afgebroken, dan geldt dit voor alle overtredingen, kleine en grote, ook als zij werden gepleegd onder het oogluikende toezien van gemeentebesturen of de gemachtigde ambtenaar". In een toespraak tot de CVP-gemeentemantatarissen, op 23 april 1983 : "De vraag stelt zich evenwel of bouwover-tredingen nog strafrechtelijk dienen beteugeld. De ervaring heeft uitgewezen dat het toepassen van een preventief beleid alsmede de meerwaarde vaak efficiënte middelen zijn in het beteugelingsbeleid." Een aantal vragen zijn hier op hun plaats. Over welke ervaring spreekt PA ? Wat wordt bedoeld met een preventief beleid en hoe efficiënt is dat dan wel ? Waarom dient wel de bestraffing nagestreefd van iemand die een auto beschadigt en niet van iemand die een flinke deuk in een prachtig en ekologisch waardevol landschap veroorzaakt ?

Onder preventief beleid verstaat PA :

- regelmatige informatie van de bevolking via het gemeentelijke informatieblad waarbij gewezen wordt op de noodzaak te beschikken over een bouwvergunning alvorens de werken aan te vatten;
- (Nogal naïef maar bovendien geldt dit ook niet als je over een brief van Akkermans beschikt zoals in Lokeren bleek.)
- nauwkeurig toezicht op de bouwactiviteiten zodat ze zo vlug mogelijk kunnen stilgelegd worden (zie de illegale weekendverblijven om te weten hoe welgemeend dit is) en met het handjevol ambtenaren spring je trouwens ook niet ver.
- het sleutelstuk wordt door de gemeente gevormd (onder-tussen kan hij de verantwoorde-lijkheid afschuiven). De kans om b.v. via dwangsommen vonnissen te laten uitvoeren, wordt niet krachtig en onmid-dellijk te baat genomen. De Bond Beter Leefmilieu beschikt over vijf brieven waaruit een zeer warrige toestand blijkt.

B. DE PRAKTIJK IN CIJFERS

Het aantal personeelsleden dat zich per provincie met toezicht en beteugeling bezig-houdt, varieert van drie tot zeven (Antwerpen : 3; Vlaams-Brabant : 2,5; Limburg : 2,5; Oost-Vlaanderen : 7; West-Vlaanderen : 5). In de afgelo-pen vijf jaar werden door de betrokken diensten 4.485 vorderingen ingesteld bij de prokureur des Konings tot toepassing van artikel 65. § 1, A van de wet van 29-3-62, gewijzigd bij de wet van 22-12-70.

Per jaar geeft dit :

1978 : 1041
1979 : 906
1980 : 831
1981 : 940
1982 : 767

In totaal werd in DRIE gevallen overgegaan tot de gedwongen ten uitvoerlegging van een afbraakvonnis- of arrest.

C. KONKRETE GEVALLEN

Vele milieu-actiegroepen zitten ernstig verveeld met het feit dat de bevoegde diensten onder verantwoordelijkheid van minis-ter Akkermans in vele gevallen onbegrijpelijk laks zijn in hun optreden tegen overtreders en het feit dat zij hemel en aarde moeten bewegen om gedaan te krijgen dat de wet toegepast wordt ... Opgemerkt weze dat b.v. bij wederrechtelijke verwoesting van een natuurgebied deze

ingreep onherroepelijk is zodat een snel en efficiënt optreden tegen de overtreders van het hoogste belang is. Om onze lijst onbestrafte overtredingen nog kleurrijker te maken vermelden we nog :

De LKW (Limburgse KiezelWas-serijen) te Lanklaar :

Op 19.4.83 begint deze grind-boer in een natuurgebied te Lanklaar met illegale kaalkap-pingen en reliëfwijzigingen. Pas op 19.5.83 worden de werken stilgelegd door de bevoegde diensten nadat de plaatselijke actiegroep alle mogelijke diensten had verwit-tigd, zelfs telegrammen had verstuurd naar het kabinet van Akkermans.

Moerassen te Emblem (Ranst)

Op 13.1.83 legt de VAN (Vere-nigde Actiegroepen Netevallei) klacht neer bij de dienst beteu-geling van de bouwmisdriven

te Antwerpen wegens illegale reliëfwijzigingen in moerasge-bieden. Einde 83 ... nog geen enkele reactie.

"Achter de Wal" te Kemzeke

In dit reservaatgebied wordt in mei '80 volkomen zonder vergunning een tennisterrein aangelegd en aan maïsteelt gedaan. De ABLLO (Actiegroep ter Beveiliging van het Leefmi-lieu op de LinkerOever) verwit-tigt het bestuur van stedenbouw en het kabinet van minister Akkermans : geen reactie. Pas op 29 mei '83 zal de zaak zijn beslag krijgen voor de rechtbank van Dendermonde nadat ABLLO zich burgerlijke partij had gesteld in deze zaak : de overtreder werd veroordeeld tot een boete van 6.000fr. en herstel in de oorspronkelijke staat binnen het jaar.

De zaak Nies te Zele

Op 7.11.79 wordt betrokkene

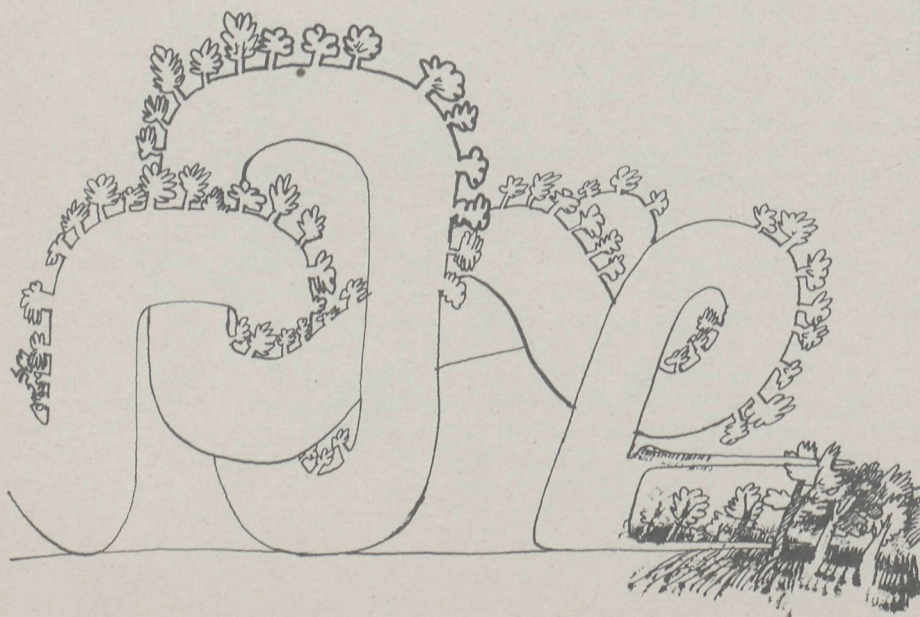
veroordeeld wegens illegaal bouwen van een bungalow, 2 karavans en het graven van 2 visvijvers, op een terrein palend aan het reservaatgebied Turfput te Berlare. Het terrein moet in zijn oorspronkelijke staat hersteld worden. Na herhaaldelijk aandringen van RALDES (Regionale Actiegroep Leefmilieu Dender en Schelde) laat minister Akkermans in een brief d.d. 10.9.81 weten het vonnis te zullen uitvoeren van ambtswege. Nu ligt de zaak er nog steeds ongewijzigd bij.

Enklave te Molsbroek

In het natuurreservaat "Mols-broek" te Lokeren bestaat er een private enklave, waar al jarenlang onwettig gebouwd, gestort, gegraven en ontbost wordt, autowrakken geplaatst zijn, enz... Na heel wat span-ningen en actie van de v.z.w. Durme werd uiteindelijk een voor iedereen aanvaardbare oplossing aangenomen : de private enklave zou onteigend worden. Minister Galle zette de procedure in gang en het stadsbestuur gaf gunstig advies. Alles liep blijkbaar vlot. Tot Akkermans de bevoegdheid over het natuurbehoud kreeg. Die antwoordde zonder enige motivering dat hij de onteige-ning "niet opportuun achtte". Herhaalde pogingen van v.z.w. Durme en ook een bezoek van de burgemeester en een schepen van Lokeren aan het kabinet Akkermans konden die beslissing niet doen ombui-gen : de onteigening van de enklave is uitgesloten door Akkermans. Van afbreken van de gebouwen wil hij ook niet weten.

De illegale weekendhuisjes

Naar schatting zijn er ruim 30.000 weekendverblijven, meestal illegaal gebouwd in Vlaanderen.



Op initiatief van de Koning Boudewijnstichting ging de werkgroep "Open Ruimte" van start om een oplossing te zoeken voor dit netelige probleem. Vertegenwoordigd waren het kabinet van minister Akkermans, het Nationaal Komitee der Weekendverblijven en de Bond Beter Leefmilieu. Op deze vergadering stelde minister Akkermans dat er geen sprake kon zijn van regularisatie na november 1974 en dat in elk geval wat na november '74 buiten de toegestane zones werd opgetrokken, weg moest.

De zoveelste maal : mooie woorden, zonder daden.

Na diverse vergaderingen werd een op de toekomst gerichte principesverklaring door alle leden van die werkgroep "Open Ruimte" (dus ook PA!) onderschreven. Na ruim 2 jaar heeft PA in zijn beleid niets waar gemaakt van deze mooie principes. Integendeel door zijn onverschilligheid of oogluikend toezien worden de open ruimten in 1984 nog dagelijks geschonden door nieuwe karavans of chalets in natuur-, bosbouw- of landbouwgebieden, maar ook in reservaatgebieden en zelfs geklasseerde landschappen. Maar niet alleen via het negeren van die principesverklaring maakte PA van die werkgroep "Open Ruimte" een lachertje. Het liep ook helemaal mis met een tweede besluit waaraan die werkgroep zoveel vergaderingen heeft gewijd : de goodwill-operatie om het groenste groen van het Vlaamse gewest te zuiveren. Op 27 april 1982 liet PA zelf aan de pers weten dat de illegale weekendverblijven daar zouden verdwijnen. Dit zou gekoppeld worden aan het aanbieden van een kans om het weekendverblijf over te brengen naar een legale zone, indien de eigenaar voor 1974 een regularisatiedossier had ingediend.

Om alles te starten dienden de adressen bekend te zijn van de betrokken eigenaars. Die lijst werd grotendeels samengesteld door BTK-ers van de Leefmilieukampagne die ter beschikking gesteld worden door minister Lenssens. Tot tweemaal toe heeft PA een datum voorop gezet om

die personen aan te schrijven en aldus de goodwill-operatie effectief te openen. Maar door echte onwil van PA is er twee jaar nadien nog geen enkele brief verzonden. Het Nationaal Komitee WeekendVerblijven dat zoveel korrektioneel veroordeelde wildbouwers groepeerde, triomfeerde uiteindelijk, en liet achteraf vriendelijke woorden klinken tot PA. Ondertussen blijven de open ruimten het maar bekopen. Maar er volgde nog meer. Om zijn passiviteit goed te praten schreef PA op 27.9.82 een brief aan Bond Beter Leefmilieu - Vlaanderen. Hierin lezen we 2 duidelijke elementen in strijd met vroegere afspraken :

1. PA stelde toen plots dat de goodwill-operatie over 10 jaar gespreid zou worden. Dergelijke abnormaal lange periode is nooit vermeld tijdens de besprekingen. Trouwens er zal dan al lang een andere minister zijn die niet gebonden is door die toezegging van PA. Een pikant detail om dit te onderstrepen : toen Bond Beter Leefmilieu tijdens de besprekingen in 1981 herinnerde aan de omzendbrief van 13.9.74 van de toenmalige staatssekretaris voor ruimtelijke ordening L. Dhoore, werd die door PA als onbelangrijk afgewimpeld. Hij beweerde immers een eigen beleid te voeren en zich zeker boven die bijna 10 jaar oude teksten te stellen. Het uitvoeren van de strenge taal van Dhoore zou hem immers tot konkrete ingrepen op het terrein hebben gebracht. Nochtans is die omzendbrief destijds samengesteld door zijn huidige kabinetsleden.

2. dat het gaat over gebouwen opgericht na 1974, daar waar tijdens de besprekingen uitsluitend de gebouwen van voor 1974 werden bedoeld. Vermoedelijk een nonchalance die zijn totale onverschilligheid typeert.

Een ander belangrijk element in het beleid van PA toont aan dat hij echt niets wil doen tegen de illegale weekendverblijven die bijna alle open ruimten schenden. Ondanks herhaald aandringen van Bond Beter Leefmilieu - Vlaanderen heeft PA geen budget in zijn

begroting voorzien om over te gaan tot het herstellen van een aantal terreinen in hun oorspronkelijke toestand. Hoewel duizenden vonnissen hem dat recht geven. Uiteindelijk zou dit herstel binnen zijn begroting toch een nuloperatie worden, want alle vonnissen bepalen dat de uitvoering van die herstelwerken gebeurt op kosten van de eigenaar. En de gronden zelf zijn een onderpand om die terugbetaling van de gemaakte aannemerskosten te garanderen. Vermelden we tenslotte nog dat de werkgroep "Open Ruimte" een stille dood stierf en de illegale natuurschenders gerust kunnen zijn : PA zal hen geen strobreed in de weg leggen. Integendeel onrechtstreeks zal hij hen belonen omdat ze de wet op stedenbouw en de gewestplannen aan hun laars lapten.

Het Smeethof te Bocholt

Het Smeethof, natuurgebied van 168 ha langs de Nederlandse grens wordt sinds 1978 zwaar geteisterd : een half miljoen m² groen werd omgehakt en verscheidene kilometers houtkant ontworteld en het geheel voorzien van een permanent drainagesysteem. Zonder enige vergunning.

De werkgroep ISIS legde op 19.10.78 de eerste klachten neer tegen de overtreder Machiels. Het had echter heel wat om het lijf vooraleer de juridische molen op gang kwam en daarom bracht ISIS de zaak in kortgeding. Op 28.4.80 beval de voorzitter van de rechtbank stopzetting van alle activiteiten. De overtreder deed ondertussen een regularisatieaanvraag : het Smeethof zou heringericht worden, maar dit herinrichtingsplan week grof af van het gewestplan Neerpelt-Bree. Toen de zaak op 4.9.81 ten gronde werd behandeld voor de rechtbank van Tongeren, werd de zaak sine die uitgesteld. De advocaten van Machiels konden immers een brief voorleggen van minister Akkermans waarbij het regularisatievoorstel van de NV Machiels gunstig geadviseerd werd.

Werkgroep ISIS nam dit niet zo maar en stelde zelf een herinrichtingsplan voor konform het gewestplan : het werd overgemaakt aan gerecht en bestuurlijke overheid ... en daarna werd er niets meer van vernomen. In het voorjaar van '83 ging Machiels verder: zware metalen bevattend slib werd aangevoerd en verdere drainagewerken uitgevoerd.

De werkgroep ISIS legde opnieuw klacht neer, de bevoegde ambtenaar van stedenbouw verklaarde enkel nog te zullen optreden als er duidelijke instructies uit Brussel kwamen. De verwoesting van het gebied gaat inmiddels verder ... het werd zelfs zo gortig dat de Vereniging voor het behoud van Natuurmonumenten die in Nederland net over de grens

het Wijffelterbroek beheert, protesteerde bij de gemeente Bocholt : de drainage van het Smeethof zal immers zware gevolgen hebben voor het Wijffelterbroek ! En Machiels ... hij ploegde voort. En minister Akkermans ... verzekerde dat de bestemming natuurgebied van het Smeethof behouden blijft.

4. STADS- EN DORPSVERNIEUWING

Bescherming van de open ruimte kan ook in de hand gewerkt worden door wonen in stad en dorp aan te moedigen. Een geeïgend middel daartoe ligt in stads- en dorpsvernieuwing. Hogergenoemde GERV-studie kwam echter reeds tot het besluit dat het gevoerde ruimtelijke woonbeleid tot een sterke vermindering van de open ruimten (o.a. door lintbebouwing) en een sterke stimulering van de desurbanisatie leidt. "... met de gewestplannen zoals die nu bestaan, kan niets worden gedaan om de stedelijke ontwikkeling in goede banen te leiden. Ook mag verwacht worden dat alle maatregelen ter bevordering van stads- en dorpsherwaardering ten spijt, er niets fundamenteels aan de stedelijke ontwikkeling zal veranderen zolang het wonen verder van stad en agglomeratie gestimuleerd blijft."

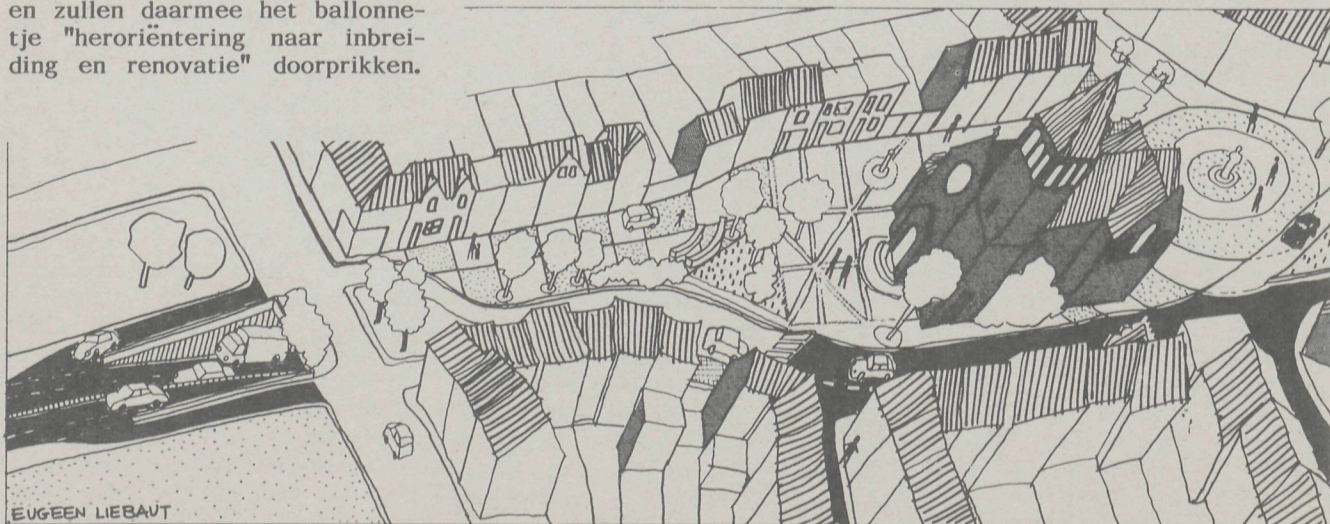
Hierop gaan we verder in en zullen daarmee het ballonnetje "heroriëntering naar inbreiding en renovatie" doorprikken.

A. BEDOELING

Het principe is relatief eenvoudig : gemeentebesturen kunnen binnen hun gemeente één of meerdere gebieden afbakenen, die bij voorrang verbeterd worden omdat ze ten opzichte van de gemeente een duidelijke achterstand hebben en niet uit zichzelf tot regeneratie kunnen komen. Verkrotte stadsdelen, zeg maar.

De verbeteringen moeten kleinschalige operaties beogen die in functie staan van de plaatselijke behoeften en gericht zijn op behoud, bevordering of herstel van de woon- en

leeffunctie. De betrokkenheid van de bewoners via de stuurgroep wordt expliciet vereist. Bij goedkeuring kunnen gemeentes en openbare besturen 60% subsidies krijgen, en particulieren een renovatiepremie van 30 tot 50 %. De eerste start, met het K.B. van 18.12.78 op de stads- en dorpsvernieuwing en het K.B. tot aanpassing van de huisvestingskode, mislukte door een gebrek aan uitvoeringsbesluiten en sensibilisering (Ook de campagne van maart '82 bleef zonder effect). Op 2 juni 1982 wordt dan



een budget van 600 miljoen frank vrijgemaakt, naar verluidt overgeheveld vanuit het groene budget. Een nieuwe versie werd uitgevaardigd en later twee omzendbrieven om toepassing en toekenning van de renovatiepremie bij te sturen. Inmiddels werden reeds 16 herwaarderingsgebieden goedgekeurd waarmee al meer dan de helft van het budget (1,5 miljard) voor de volgende zes jaar werd vastgelegd.

B. BEDENKINGEN

1. Algemeen

De inbreidingsgedachte kan nooit gerealiseerd worden als niet tevens andere hoogst noodzakelijke organisatorische en wettelijke maatregelen genomen worden die een nationaal grond- en pandenbeleid onderbouwen. Mogelijkheden daartoe zijn er anders te over: maatregelen tegen leegstand en verkrotting (b.v. belasting), verkavelingsstop, belasting op onbebouwde percelen; afschaffen van de 100 % subsidiëring van de infrastructuurwerken in sociale nieuwbouwwijken en van de bouwpremie in afgelegen nieuwbouwwijken. Sociaal gezien ziet de zaak er echter niet rooskleurig uit. Een redelijke renovatiepremie vereist grote niet te spreiden uitgaven zodat hogere inkomensklassen de facto meer van het saneringsstelsel kunnen genieten. Bovendien wordt het interessant om verkommerde huizen die als dusdanig goedkoop verhuurd werden aan lagere inkomenscategorieën, nu te renoveren zodat de oorspronkelijke huurders eruit vliegen. De bestemming van gesubsidieerde overheidsprojecten wordt niet bepaald zodat luxe-appartementen en dure eensgezinswoningen evengoed kunnen als het opknappen van bestaande volkswoningen.

2. Bij de toepassing van het besluit

De omzendbrief is vrij duidelijk over de afbakening van het gebied, de aard en de bedoeling van de operaties. Toch blijkt

dat in de interpretatie en de konkrete toepassing niet steeds dezelfde lijn wordt aangehouden en dat dit van gebied tot gebied verschilt. Om een krachtige en efficiënte aanpak mogelijk te maken, werd geopteerd voor beperkte gebieden (omzendbrief). Toch keurde de Vlaamse executieve grote gebieden goed zoals het Klein-Begijnhof-Heembend (Mechelen) en de Barakken (Menen). Dezelfde opmerking kan gemaakt worden wanneer teveel gebieden in eenzelfde gemeente goedgekeurd worden. Het besluit is duidelijk bedoeld voor achtergestelde woonbuurten die qua problematiek en structuur een logisch geheel vormen.

Niettemin werd een deel van het centrum van Menen, met een erg verscheiden problematiek, als herwaarderingsgebied erkend.

In Mechelen (Hoogstraat-Nieuwe Kapucijnenstraat) was de aanwezigheid van een stadseigendom doorslaggevend voor de keuze van een herwaarderingsgebied en de operaties. Nochtans is een groot deel van de stad er erger aan toe. Een herwaarderingsgebied dient niet om oude sluimerende projecten te realiseren of om het verwaarloosde openbaar domein aan te pakken b.v. Tense-'t Foort. In dit geval zou moeten verwezen worden naar andere bestaande subsidie-regelingen.

In Gent werd het Patershol goedgekeurd en wordt de aanvraag voor het Prinsenhof voorbereid. Niettemin zijn in Gent andere buurten die hoger op de prioriteitenlijst staan (door de stad zelf opge maakt), zoals de Muide, Macharius.

Blijkbaar hebben een aantal gemeenten een voetje voor op de ministeriële kabinetten. Zo kregen meerdere gemeenten vooraf een mondelinge toezegging van de minister vooraleer een dossier werd ingediend, b.v. Boom.

Een aantal beperkte dossiers (b.v. Veurne, Menen) passeren vlot de Vlaamse executieve, terwijl andere gemeenten die terdege werk maken van een goed voorbereid en gestoffeerd dossier en die inspanningen doen om de stuurgroep op voorhand bij de afbakening

te betrekken, hierdoor achteraan op de lijst komen.

Slechts 2 landelijke kernen komen op de lijst van goedgekeurde projecten voor : de Kafhoek (Wevelgem-Moorsele), en Herk-de-Stad. Het is een misvatting dat dit besluit zou bedoeld zijn voor verkommerde stadsbuurten.

Inspraak is slecht geregeld. Er wordt wel gesproken van een stuurgroep maar hoe en in welke mate de bevolking daarin vertegenwoordigd is en volgens welke voorwaarden die inspraak moet gerealiseerd worden, daarover zwijgen besluiten en omzendbrieven in alle talen, ook in het Nederlands.

De stuurgroep is blijkbaar maar een voorwaarde in de rand ... de samenstelling en de interne werking lopen nogal sterk uiteen, van formele beperkte commissie tot een democratisch ingestelde "stuurgroep".

Er werden zelfs een aantal dossiers ingediend zonder dat hieraan een stuurgroepsvergadering vooraf ging (b.v. Aalst-stuurgroep op papier).

De omzendbrief geeft wel richtlijnen over wie allemaal in zo'n stuurgroep kan zitten. Wat alle gemeenten goed begrepen hebben is dat de betrokken diensten (van de gemeente en de provincie) het best opgenomen worden in de stuurgroep ... om later kortsluitingen te vermijden. Wat ze minder letterlijk nemen is de deelname van de wijk-, buurt- en actiegroepen. In een aantal stuurgroepen (b.v. Temse, Aalst) worden ze geweerd ... om kortsluitingen te voorkomen. Bewoners die menen dat zij onvoldoende vertegenwoordigd zijn in de stuurgroep hebben geen verhaal en kunnen geen bezwaren indienen, noch omtrent de aanpak van de inspraak. Positief is dat een aantal stuurgroepen de interne werking vastgelegd hebben in een afsprakennota (Menen, Hellegat-Niel).

Een stuurgroep moet ook werkbaar blijven en kan dus niet oneindig groot zijn. In Antwerpen werden logge reuzen-stuurgroepen opgericht (tot 70 stuurgroepleden).

Tevens kunnen we ons vragen stellen bij het voorzitterschap

van deze stuurgroepen. In de meeste gemeenten wordt deze voorgezeten door de bevoegde schepen. Het gevaar bestaat dat de invloed van het beleid dan te groot wordt en dat bewoners niet meer aan het woord durven komen. In het slechtste geval wordt de stuurgroep misbruikt om ongewenste operaties door te drukken. Hoewel de procedure vereenvou-

digd is t.o.v. andere subsidie-regelingen, laat de erkenning lang op zich wachten en loopt de behandeling van de dossiers niet al te vlot. De dossiers moeten 3 maal de pen van de minister passeren. Het duurt al snel twee jaar vooraleer de eerste werken kunnen starten.

De dynamiek dreigt hierdoor af te zwakken.

5. RUIMTELIJK STRUKTUURPLAN

Sinds 1978 is al heel wat te doen geweest rond dit structuurplan Vlaanderen: de huidige vorm van statisch ruimtelijk ordeningsbeleid (met de gewestplannen) moest vervangen worden door een andere vorm; hierbij staat soepelheid, dynamiek en inspraakgerichtheid centraal. De regionalisering biedt kans om tot een betere coördinatie te komen, en begin 1983 werd het "Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen" (RSV) opgenomen in de beleidsverklaring van de Vlaamse executieve. Ook PA ging aan de slag en gaf opdracht aan een ploeg specialisten om "een kader te schetsen voor de ontwikkeling van het R.S.V.", dus niet zich bezig te houden met de inhoud van het plan zelf. Op een studiedag, georganiseerd door de Administratie voor Ruimtelijke Ordening op 10 februari 1984, werd deze "Konceptnota nr. 1" voorgesteld en besproken. De bedoeling van deze dag was dat de samenwerking tussen beleidsinstanties, bevolking en deskundigen bevorderd zou worden. Is de konceptnota nr. 1 een fraai werkstukje, die ingaat op de vraag hoe een RSV tot stand moet komen, het blijft een theoretisch model, dat door de praxis van PA al voor de studiedag duidelijk in het verdomhoekje gekeild werd. Op 3 februari immers werd in het Belgisch Staatsblad de samenstelling van de VLACORO gepubliceerd.

Deze Vlaamse Commissie Ruimtelijke Ordening diende volgens de externe plangroep samengesteld te worden uit mensen die deskundig zijn in de ruimtelijke ordening. Deze expertengroep zou een belangrijke beleidsondersteunende en adviserende functie hebben. Woorden, woorden ... want uit de samenstelling van de VLACORO blijkt dat de raad een schoolvoorbeeld is van verzuilde belangentegenstelling: de 31 vertegenwoordigers zijn netjes verdeeld over de 4 grote Vlaamse partijen (14 CVP, 7 SP, 7 PVV, en 3 VU). PA heeft goed praten dat de vertegenwoordigers daar ten persoonlijke titel zitten en geen belangengroep vertegenwoordigen. Wie het Belgisch Staatsblad leest, ziet dat bij iedere vertegenwoordiger vermeld staat van welke organisatie of instelling hij (zij) afkomstig is. Ook zal men met de loupe tevergeefs zoeken naar een vertegenwoordiger van de federaties voor planologen en stedenbouwkundigen, noch van de milieubeweging. De eerste stap in de realisatie van het RSV - het simpel benoemen van een adviesraad - zit dus al goed fout: een vingerwijziging voor wat komen moet.

Voor de toekomst van het RSV was ook het verder verloop van voormelde studiedag verhelderend. De massale opkomst (500 à 600 deelnemers) wijst erop dat er inderdaad in brede

kring verwachtingen maar ook twijfels worden gekoesterd. Dit bleek o.m. uit de vragen die binnen de werkgroepen naar voor werden geschoven: komt dit RSV niet te laat?

Wat met de tegenstelling regionale-nationale bevoegdheden? Hoe de kapitaalkrachtige lobby's aan banden leggen? Wat met AROL in zijn verhouding tot andere administraties? Wat met de inhoud van het RSV? Wat met de deskundigheid op het gemeentelijk niveau? Hoe organiseer je de inspraak van de niet-georganiseerden? Hoe kan een RSV functioneren zonder een degelijk grondbeleid? Hadden de voorbereiders en de deelnemers hun best gedaan om van deze dag iets te maken, het beleid (of wat daarvoor moest doorgaan) achtte het nodig om de studiedag te beëindigen met een domper te plaatsen op het al niet zo hoog oplaaient enthousiasme. De kabinetsmedewerkers PAUWELS en VAN EETVELT weigerden ook maar één concreet antwoord te geven op een concrete vraag door de gekende strategieën toe te

Voetnota

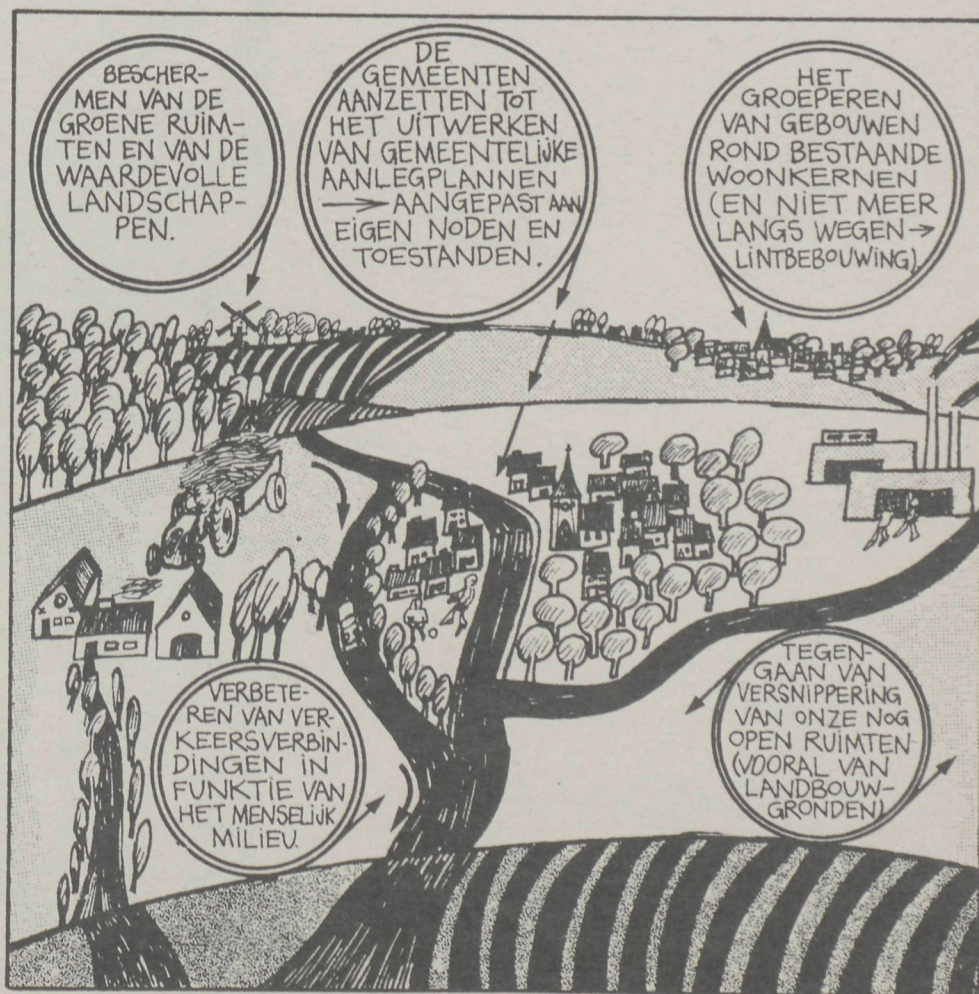
Konceptnota nr. 1 is te verkrijgen bij: A.R.O.L., Dienst Coördinatie en planning, Belliardstraat 14-18 te 1040 Brussel.

passen : zich verschuilen achter nietszeggende gemeenplaatsen of de problemen te verschuiven naar de toekomst. Mochten sommigen zich nog enige illusies gemaakt hebben, de slottoespraak van PA was veelbetekend door zijn onbenulligheid. Erger nog : hij maakte zijn eigen groep experts plompbelachelijk ("Een deskundige is iemand die zo geleerd is dat ge er niet mee kunt klappen"), en veegde daarmee eigenlijk de noeste voorbereidende arbeid met één zwaai

van zijn grove borstel onder de mat.

Wij houden ons hart vast als in een tweede nota de inhoud van het RSV aan bod zal komen. Velen vrezen dan ook dat dit RSV een rookgordijn zal worden waarachter PA zijn niet-beleid inzake ruimtelijke ordening zal verschuilen om dit moedwillig geschapen halfduister het mollenwerk van de machtige lobby's - daar hoort de milieubeweging jammer genoeg (nog) niet bij - rustig te laten verdergaan.

HOOFDPRINCIPES VAN HET GEWESTPLAN:





Natuurbehoud met de bulldozer

tweede
hoofdstuk

De financiële mogelijkheden om aan natuurbehoud te doen, werden door PA met twee rake knallen neergelegd. Maar ook zonder financiële implicaties schept hij er behagen in die mogelijkheden gekooid te houden door het tot stand brengen van natuuronvriendelijke wetgeving of het moedwillig afremmen van het natuurvriendelijke.

1. DE TELOORGANG

VAN HET GROENE BUDGET

A. HARDE, ZEER HARDE CIJFERS

BEGROTINGSCIJFERS VLAAMSE DEELREGERING

		1981		1982		1983		1984
		Voor- zien	Vast- gelegd	Voor- zien	Vast- gelegd	Voor- zien	Vast- gelegd	Voorzien
AANKOPEN GROENE RUIMTEN								
Toelagen Ondergeschikte Besturen	miljoen	70	34.4	42.5	2.2	40	40	475
	%	100	100.00	60.7	6.4	57	+ 425 116	678
Aankopen Dienst Groenplan	miljoen	300	188.9	122.9	143.4	-	-	25
	%	100	100.0	41.0	76.0	0	0	8.3
Aankopen Bossen, Natuurgebieden (Waters en Bossen)	miljoen	584	616.2	85	99.6	40	40	325
	%	100	100.0	14.6	16.0	6.8	+ 150 30.8	55.6
Totaal	miljoen	954	839.5	250.4	245.2	80	80	825
	%	100	100.0	26.0	29.0	8.4	+ 575 9.5/78	86.4
RUILVERKADELINGEN, BEEKWERKEN e.a.								
Ruilverkavelingen	miljoen	450	446.3	425	469.2	410	450	475
	%	100	100.0	94.4	105	91	100.8	105.5
Waterhuishouding - Landbouw	miljoen	450	448.1	416.5	486.8	460	510	480
	%	100	100.0	92.6	108.6	102	114	106.7
Werken Onbevaarbare Waterlopen	miljoen	300	252.4	408	408.3	430	430	350
	%	100	100.0	136	161.8	143.3	170.4	116.7
Totaal	miljoen	1200	1146.8	1249.5	1364.7	1300	1390	1305
	%	100	100.0	104.1	104.1	108.3	121.2	108.7

B. KOMMENTAAR

1. Algemeen

De cijfers spreken voor zich. Hoewel de kontekst voor beide posten identiek is (besparingen e.d.), gaat het "Groene budget" de dieperik in (voor 1983 nog amper 10 % van het budget 1981) terwijl het "Betongrauwe lijnrechte budget" nog met 21 % effectief stijgt terwijl toch al 10 % meer voorzien was.

De 425 en 150 miljoen die extra werden vastgelegd verdienen enige relativering. In het eerste geval bezweek PA voor de druk van de gemeenten en de Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG) om eindelijk een deel van de door voorganger Galle principieel toegezegde subsidies (in totaal 700 milj.) uit te betalen.

Strategisch goed uitgekend, twee dagen later, werd het beruchte ontwerpdecreet goedgekeurd door de Vlaamse executieve. Het tweede bedrag werd door Waters en Bossen besteed aan de aankoop van een bos in West-Vlaanderen, dit om bosbouwkundige (economische) redenen. Nu zou moeten bekeken worden hoe de natuurwaarden van het bos zullen worden gehonoreerd. Moeten we nog even illustreren welke impact het "Grauwe budget" heeft?

De verwoestende ruilverkavelingen kunnen geenszins gekompenseerd worden door het "groen-in-ruilverkaveling"-budget

"Ekologische" afwegingsstudies leiden nog steeds tot rechtgetrokken en genormaliseerde beken.

Drainage van landbouwgronden stuurt maar al te dikwijls de waterhuishouding in nabijgelegen natuurgebieden in de war.

En dit is nog maar een beperkte opsomming.

2. Het aankoopbeleid t.a.v. bossen en natuurgebieden

Een sluitende efficiënte en gesantioneerde planologische bescherming is voor de meest bedreigde natuurgebieden geen

voldoende voorwaarde om behouden te worden. Voor die gebieden is een verantwoord aankoopbeleid dan ook noodzakelijk. Op dit gebied heeft ons land trouwens een flinke achterstand opgelopen t.a.v. omringende buurlanden. Terwijl in 1983 slechts 0.64 % van de oppervlakte van het Vlaamse land natuurreservaat was, bedroeg dit cijfer voor Nederland 3.7 tot 5.7 %.

Bovendien dwingt de beperking van het budget tot de aankoop van steeds kleinere reservaten (versnippering), zodat de negatieve tendens van dalende oppervlakte i.p.v. gekeerd te worden, nog extra wordt versterkt.

Het aankoopbeleid voor bossen kwam pas los na de gewestvorming van augustus '76, terwijl voor de aankoop van natuurgebieden moest gewacht worden tot de staatshervorming van augustus '80. In '81 werd dan ook met een inhaalmaneuver gestart door een wat ruimer budget te voorzien en vast te leggen (584 en 616.2 miljoen). Akkermans stelde hieraan bruuskweg een einde (voor '82 en '83 werden respectievelijk 85 en 40 miljoen voorzien en 99.6 en 40 miljoen vastgelegd, met einde '83 een okkasionele verhoging van 150 miljoen). Weliswaar is het in een tijd van budgettaire schaarste (die ten andere ook voor het

"Grauwe budget" geldt) extra noodzakelijk om met de schaarse middelen zo efficiënt en rationeel mogelijk om te springen.

Om de natuurbehoudsaankopen te onderbouwen werd een BTK-project "Natuurbehoud" bij Waters en Bossen opgezet. Dit project werd opgezet om op basis van ecologische criteria, haalbaarheid, kwetsbaarheid e.d. een prioriteitenlijst voor de aankoop van natuurgebieden in het Vlaamse gewest samen te stellen. Zo'n 1000 gebieden werden aangeduid die ± dringend zouden moeten aangekocht worden wegens de dreiging van landbouwtontginning, bosexploitatie, grootschalige recreatie of water-"beheersing". Als intern document bleef de lijst echter onbekend (staatsgeheimen?) tot eind '83. PA kon toen nog niet meedelen wat er van terecht gekomen was. Nog een uitspraak die de relativiteit van de aankopen aksentueert: "Het is echter niet logisch dat parkgebieden aangekocht met de overeenstemmende kredieten achteraf zouden omgetoverd worden tot natuurreservaten." Vl. R., V. & A. nr 11, 29.6.82.



2. HOUDING tov DE ZWAKHEDEN IN DE PLANOLOGISCHE BESCHERMING VOOR HET NATUURBEHOUD

Aankoop van natuurgebieden kan slechts een aanvullend en selektief middel tot natuurbehoud zijn. De wetgeving op de ruimtelijke ordening zou een veel ruimer en omvangrijker instrument kunnen bieden door de bescherming die ze zou bieden aan gebieden op het gewestplan aangeduid als natuur- of reservaatgebied. Hogerop bleek reeds hoe vermolmd dit instrument is. Het biedt dan ook zo goed als geen waarborgen. Bovendien zijn er nog een aantal andere bepalingen in die wetgeving die hier speciale aandacht vereisen. Er zijn immers nog een aantal subtielere ingrepen die natuurgebieden bedreigen, zoals ontwatering (cfr. budget drainering landbouwgebieden), versnippering, geringe reliëfwijzigingen, het planten van koniferen en heesters i.p.v. de natuurlijke begroeiing, enz...

We wijzen in de rand ook op het voorstel van Nevel en Sontag in het nationale parlement, waardoor reliknatuurgebieden (die in andere dan als natuur- of reservaatgebied aangeduide zones liggen) ernstig bedreigd worden. Om dergelijke subtiële ingrepen te regelen, bevat de wet op de ruimtelijke ordening enkele klausules die het mits enige goede wil mogelijk maken een efficiënte regeling uit te werken.

A. ART. 44

Hogergenoemde ingrepen vallen niet onder de voorschriften van de gewestplannen en het bijhorende vergunningstelsel die grote ingrepen zoals bouwen en aanzienlijke reliëfwijzigingen regelen.

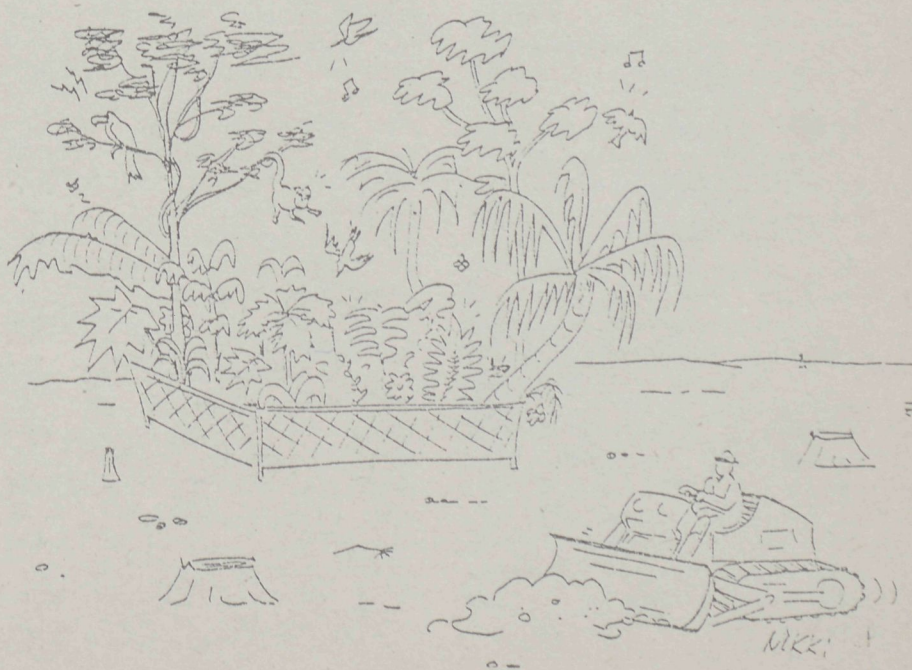
Art. 44 bepaalt expliciet dat

het ontginnen van heiden en vennen of het wijzigen van het reliëf in aanzienlijke mate (t.t.z. meer dan 50 cm volgens de jurisprudentie) vergunningsplichtig is. Dit geldt dus momenteel niet buiten heiden en vennen en voor reliëfwijzigingen kleiner dan 50 cm. Dit artikel voorziet echter ook de mogelijkheid om door een eenvoudig besluit bepaalde gebieden (in casu groengebieden) te beschermen en de beschermingsmaatregelen te bepalen, dus de vergunningsplicht uitbreiden tot andere zones dan heiden en vennen. PA beschikt hiermee over de mogelijkheid om zonder financiële implicaties

passieve bescherming te realiseren. Vanuit de milieubeweging werd hier al herhaalde malen, zij het tevergeefs op aange drongen. Een uitgelezen gelegenheid deed zich nochtans voor bij het hogergenoemde ontwerpdecreet (Art. 21-23).

B. DE GEMEENTELIJKE KAP- EN BEPLANTINGSVERORDENING

Een andere mogelijkheid om in beperkte mate aan deze lakune tegemoet te komen bieden de artikelen 60 en 61 die de gemeenten toelaten een kap- en beplantingsverordening uit te vaardigen. Nu



moeten deze echter bekrachtigd worden door PA. Terwijl ondertussen wildkap e.d. lustig verder kunnen woeden, laat hij honderden ingezonden verordeningen op die bekrachtiging wachten omdat eerst een kapverordening voor het hele Vlaamse gewest afgewacht wordt. Pas verscheen een eerste reeks bekrachtigingen

na een onderhoud met B.N.V.R. Recenter spreekt hij dan van "streekgebonden typeverordeningen". En op 22 november 1983 in de Vlaamse raad : "Ik meen dan ook dat een efficiënte bescherming van de beplanting beter kan verzekerd worden door een gemeentelijke verordening dan door een algemene."

3. KLASSERING

De wet van 7/8/1931 op de bescherming van monumenten en landschappen voorziet eveneens in een mogelijkheid tot landschapsbescherming via de procedure van rangschikking. Terwijl in 1980 en 1981 respectievelijk nog 23 en 28 landschappen en domeinen gerangschikt werden, was dit aantal voor 1982 en 1983 herleid tot 17.

De bevoegdheid hiervoor ligt bij Karel Poma (en die getuigt ook niet dadelijk van vastberadenheid op dit gebied) maar PA heeft bij de bevoegdheidsverdeling in de Vlaamse executieve voorafgaandelijk adviesrecht over alle dossiers opgeëist. (Bovendien zou Akkermans in '82 de hele procedure geblokkeerd hebben omdat hij aan een dekreet op de landschapsinrichting werkte, waarover verder meer. Dit hebben we echter niet kunnen verifiëren).

Deze adviezen zijn meestal negatief. Een gloeiend aktueel voorbeeld : St-Joris-Weert. Het aldaar gelegen natuurgebied de "Doode Bemde", dat samen met het reeds geklasseerde landschap het hart van het ontworpen Natuurpark Dijleland vormt, wordt in zijn bestaan bedreigd door werkzaamheden die deze komgrond zullen droogleggen zodat de 6 ha rietveld van het gebied zal afsterven. Door de Vrienden van Heverleebos en Meerdalwoud werden contacten gelegd met de Dienst voor Monumenten en Landschappen, echter zonder resultaat. Bij navraag



bij Poma bleek dat Akkermans het beschermingsbesluit in beraad houdt omdat er één of ander wachtbekken voor de stad Leuven wordt vooropgesteld.

Uit een analyse van zijn uitspraken hieromtrent blijkt hij zich vooral te steunen op twee argumenten :

- de te rangschikken landschappen zijn op de gewestplannen aangeduid als natuur- of reservaatgebied en als dusdanig voldoende beschermd
- de te rangschikken landschappen liggen niet in een als natuur- of reservaatgebied aangeduid gebied en de klassering zou dus in tegenspraak met het gewestplan zijn. (De Raad van State denkt er echter anders over.)

(Voor een gedetailleerde illustratie, zie VL. R., Vr. & A.

nr. 3, 6 dec. 83, p. 116.)

In het licht van het voorgaande klinkt deze argumentatie toch wel zeer, zeer cynisch. De wetgeving op de klassering vertoont trouwens ook ernstige gebreken. Aanvragen tot afwijking bijvoorbeeld, moeten binnen de twee maanden beantwoord worden, zoniet is de afwijking automatisch toegestaan. Dit maakte o.a. de schending van hogergenoemde St-Laureinsduinen in Middelkerke-Westende mogelijk, waarbij klassering één van de twee beschermingsmaatregelen vormde (naast het gewestplan). Ook de mogelijkheid van de klassering is voorzien. Men stelt een toenemend aantal vragen daartoe vast (b.v. door de Monoblocduinen, grenzend aan het Hannecartbos).

4. JACHT, VOGELVANGST EN BESCHERMING VAN WILDE DIEREN

Ook binnen deze erg populaire materie getuigt het beleid van PA van een elementair gebrek aan respect voor de natuur en tevens van een overschilligheid tegenover het publiek, dat geïnteresseerd is in wat leeft en bloeit in de natuur. Het niet uitvoeren van bepaalde toezeggingen, schrappen van bescherming van bepaalde dieren, brutaal weigeren rekening te houden

met konstruktieve voorstellen van verenigingen en wetenschapsmensen, zelfs oogluikend blijven toezien als herhaaldelijk stroperij wordt goedgepraat in bepaalde tijdschriften, zijn de meest tegen de borst stotende feiten. Het geheel van deze blunders onderstreept het globale beleid van PA, waarin zorg voor de natuur als een soort vijfde wiel aan de wagen telt.

A. Jacht

1. Jachtopeningsbesluiten

Reeds bij de installering van de Vlaamse deelregering in december 1981 stond de vogelbescherming zeer argwanend tegenover het toekomstig jachtbeleid. Berichten over de afbouw van de moeizaam verworven pluspunten in de jachtwetgeving bleven dan ook niet uit. Men vreesde na drie jaar progressief natuurvriendelijk beleid een slingerbeweging in tegengestelde richting. De jagerstijdschriften reageerden reeds van bij het begin met voorzichtige hoerakreten. Het pessimisme over het toekomstig beleid van PA was, spijtig genoeg, gerechtvaardigd. De voorbije jaren hebben dit bewezen.

Om op zijn minst de bestaande beschermingsmaatregelen te behouden lanceerde het Coördinatie Comité voor Bescherming van Vogels (CCBV) tijdens het voorjaar 1982 de kaartenactie "Laat ons leven". Nadat bij de partijvoorzitter van PA ruim 40.000 kaarten in de bus vielen, verbeterden de jachtopeningsbesluiten: kok- en zilvermeeuw werden niet meer bejaagbaar, de jachtperiode op wintertaling en patrijs werd ingekort en schieten in nesten van eksters of kraaien werd verboden.

Dit laatste kwam vooral ten goede aan de ransuilen of torenvalken die ook wel eens die nesten gebruiken. Alles samen verbeteringen in de marge, waaraan onze jagersorganisaties niet al te zwaar tilden. Zoals dat in 1983 zou gebeuren met het verbod roofdieren te verhandelen, de jacht op reeën te beperken en op de kievit te verbieden. Die tendens zou zich echter niet algemeen doorzetten. Integendeel.

Het begon al op 28 februari 1983 toen PA aan het CCBV toezegde een vergadering te beleggen met jagers "waarmee te praten viel". Een belofte die hij nooit heeft gehouden.

Ondanks het aandringen van de natuurbeschermende organisaties en de voornaamste hoogleraren biologie van onze universiteiten heeft PA de jacht op de houtsnip toch heropend. De bescherming van deze vogel was een natuurvriendelijke primeur in Europa die in het Vlaamse gewest enthousiast werd onthaald. Niet minder dan 325.000 kaarten, stickers en posters kwamen hierover in cirkulatie. Begrijpelijk dat de houtsnip dan ook werd uitgeroepen tot symbool van de Vlaamse vogelbescherming. Toen in september 1983 nogmaals 170 verenigingen bij PA aangedrongen om de

houtsnip in extremis terug te beschermen, ontvingen ze niet eens een reactie van PA. De datum van opening van de jacht op die geheimzinnige vogel uit onze bossen is dan ook uitgeroepen tot een natuurrouwdag in Vlaanderen. PA verkoos duidelijk de schietpret van enkelingen of anders gezegd "dood een dier voor het plezier", boven respect voor de natuur en de mening van natuurminnend Vlaanderen. Want het schieten



van die vogels is nooit economisch of ekologisch noodzakelijk. Om zijn besluit te verantwoorden verdraaide PA zelfs de standpunten van de gekonsulteerde wetenschapsmensen. In de openingsbesluiten van 1983 werd ook de bescherming van de grauwe ganzen opgeheven op het grondgebied van Knokke. Daar is een streekvreemde ondersoort destijds uitgezet omwille van het toerisme en de jacht. Die faunavervalsing is nu aanleiding geweest om de jacht daar te openen... als in die streek de trekvogels aanwezig zijn. Louter om invloedrijke plaatselijke jagers een genoegen te doen. Ganzenjacht is immers winterpret. Met het voorstel die faunavervalsing weg te wissen in een periode (zomer) waarin alleen de bastaardvogels aanwezig zijn, heeft PA geen rekening gehouden.

2. Voorstellen van alle natuurbeschermingsverenigingen en professoren van alle universiteiten worden door PA zo maar van tafel geveegd en krijgen van hem zelfs geen antwoordje. Die voorstellen gebeurden via een gemeenschappelijk schrijven van 2 juni 1983. Ze omvatten een aantal concrete punten die binnen de eenvoudige openingsbesluiten te regelen vielen : schrappen van trechtersvallen (moordkooien voor roofvogels) en jacht op wintertaling en kievit, het verfijnder omschrijven van de zones waarin gejaagd mag worden en schrappen van de biotoopverstorende avondloerjacht op eenden. Dit laatste punt is typerend voor het beleid PA : die schietpret van ongeveer 200 vergunninghouders kreeg voorrang op belangrijke natuurbehoudswaarden.

3. Goedpraten van stroperij en hetze tegen beschermde roofvogels werd door PA zonder enige reactie geduld.

Herhaaldelijk verschenen dergelijke artikels in de jagersbladen. Meestal waren ze zelfs van leden van de Vlaamse Hoge Jachtraad ! Hoewel bij PA werd aangedrongen hiertegen te reageren bleef hij totaal afzijdig. Een echte minister

van natuurbehoud zou zeker niet passief blijven... Maar PA kreeg hiervoor een beloning. Want precies de jagersorganisaties deelden in februari 1984 stickers uit "Bravo Akkermans voor uw natuurbeleid". Een zielige bedoening als we weten dat die jagers enkel hun pretje op het oog hebben en nooit ernstige interesse betoonden voor het globale natuurbeleid, de ruimtelijke ordening, de natuurbeschermingsacties tegen ruilverkaveling, autowegen, enz...

4. Herhaalde afwijzing van het aanstellen van boventallige beambten van Waters en Bossen door het CCBV.

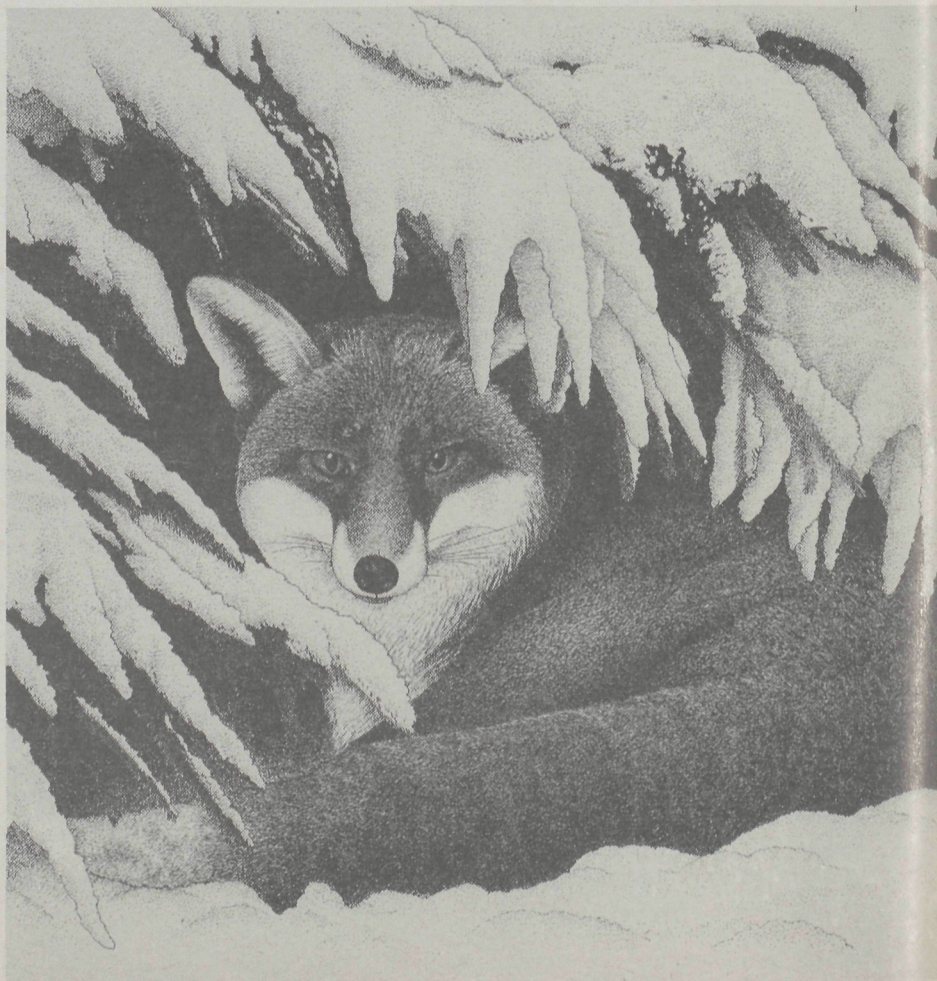
Hiervoor heeft PA telkens allerlei nevenargumenten aangevoerd. Hoewel een jagersklub (die regelmatig stroperij goedpraat als ze begaan wordt door "heren jagers") reeds ruim 60 jaar dergelijke

ambten mag aanstellen, wordt dit aan de georganiseerde vogelbescherming geweigerd. Bij die klub dienen die beambten dikwijls om de pretjes van ene stroper (= de heer jager) tegen de andere (= de wilddief) te beschermen. Blijkbaar voelt PA daar meer voor dan voor degelijke wachters die geen enkele stroper zouden sparen.

B. Vogelbescherming

1. Toelaten van vogelvangstnetten te Oostende

Toen een slaapplek van spreeuwen tijdens het najaar regelmatig last veroorzaakte in het stadspark te Oostende en verstoringsmethodes er slecht werden toegepast volgde een blunder zoals alleen van een figuur als PA kon verwacht worden. Tegen de standpunten in van de administratie, deskun-



PAUL AKKERMANS

Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud

is bevoegd voor :

De ruimtelijke ordening

1. De stedenbouw en de ruimtelijke ordening;
2. De rooiplannen van de gemeentewegen;
3. De verkrijging, aanleg en uitrusting van gronden voor industrie, ambachtswezen en diensten of van andere onthaal-infrastructuren voor investeerders, met inbegrip van de investeringen voor de uitrusting van industriezones bij de havens en de beschikbaarstelling daarvan voor de gebruikers;
4. De stadsvernieuwing;
5. De vernieuwing van afgedankte bedrijfsruimte;
6. Het grondbeleid.

De landinrichting en het natuurbehoud

1. De ruilverkaveling van landeigendommen en de landinrichting;
2. De natuurbescherming en het natuurbehoud (met uitzondering van de in-, uit- en doorvoer van uitheemse plantensoorten evenals van uitheemse diersoorten en hun krengen).
Inrichten van en werken aan natuurgebieden, -reservaten en natuurparken;
3. De groengebieden, parkgebieden en groene ruimten;
4. De bossen;
5. De jacht (met uitzondering van de vervaardiging van, de handel in en het bezit van jachtwapens, en de vogelvangst);
6. De visvangst;
7. De industrialisering van de visteelt;
8. De landbouwhydraulika en de onbevaarbare waterlopen. Pompstations en leidingen voor de afvoer van water afkomstig uit landbouwgrond;
Waterreserves en wachtkommen voor landbouw;
9. De ontwatering.
Voorstudie en werken ter bestrijding van overstromingen.
10. De polders en wateringen (met uitzondering van de dijken).

INSPRAAKBELEID INZAKE MILIEU- EN NATUURZAKEN

De bevoegdheden van gemeenschapsminister voor ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, Akkermans, omvatten materies die uitermate vatbaar zijn voor inspraak, voor advies vanuit de bevolking. En nochtans !

Nooit eerder werd minder gebruik gemaakt van de idealistische en de waardevolle inzet van wetenschappers en milieubewuste bevolkingsgroepen.

digen en zelfs de vroegere vogelvangstorganisaties, liet PA er tijdens het najaar 1982 grote vogelvangstnetten (bezit is verboden!) gebruiken. Zoals voorzien zonder enig resultaat. De denkwijze der primitieven om door domweg vangen, doden of schieten een probleem op te lossen, faalde ook hier. De slaapplek bleef bezet. Tijdens februari 1983 zegde

PA toe hierover in de toekomst ook het CCBV te zullen raadplegen. Dit heeft hij nooit gedaan. Wel heeft het CCBV rechtstreeks met het stadsbestuur van Oostende een efficiënte verjagingstechniek besproken. Tijdens 1983 is die met succes toegepast door de landbouwfakulteit van Gemblours. Zonder één vogel te doden is de hinderende slaapplek volledig verdwenen.

2. Niet uitvoeren van beloften

Op 28 februari 1983 beloofde PA aan het CCBV :

- de vogelbeschermingswetgeving in overeenstemming met de Benelux-overeenkomst te brengen en dus 15 soorten van bijlage 3 van het K.B. van 9.9.81 een volledige bescherming te verlenen.

- de officiële ornithologische commissie na 2 jaar eindelijk terug samen te roepen.

Beide punten is hij blijkbaar vergeten. Illusterend voor zijn interesse terzake.

3. Uibreiding van de vogelvangst (bevoorrading)

Toen minister L. Tindemans in 1972 de vogelvangst afschafte, volgde in 1973 een tijdelijke en degressieve "bevoorrading van de vogelhouders en de vinkeniers". Toen is bij de voorafgaande besprekingen duidelijk een periode van 5 jaar hiervoor bepaald. Vooral onder druk van Westvlaamse vinkeniers bleef die vorm van vogelvangst echter bestaan. In 1982 mochten oorspronkelijk 20.000 vogels worden gevangen. Maar enkele weken later besloot PA nog eens 6900 vinken toe te kennen aan het vinkeniersbond AVIBO. In een schrijven aan minister Poma noemde PA deze 6900 vogels een "eenmalig bijkomend contingent".

Maar in 1983 was PA dit blijkbaar vergeten, want hij liet opnieuw 26.000 vogels uit de natuur plunderen. Hoewel het totaal aantal vinken dat legaal in de kooien gevangen zit toen van 128.501 in 1981, reeds tot 153.095 was gestegen. Overigens is herhaaldelijk aangetoond dat het wereldje van vinkeniers en vogelbevoorraders sterk verweven zit met de beruchte sluikvangst en -handel met onze inlandse vogels. Ook zij krijgen van PA voorrang op een elementair respect voor de natuur en wat erin leeft.



Landinrichting

derde
hoofdstuk

1. PROBLEEMSTELLING

De denkcél "Ruimtelijk beleid" definieert landinrichting als het instrument om het ruimtelijk facet (1) in de diverse sectoren (2) die aanspraak maken op het landelijk gebied, uit te voeren.

Aldus is landinrichting niet enkel een uitvoeringsinstrument van de landbouwsector, maar van de gehele ruimtelijke ordening.

Deze visie wordt echter niet gedeeld door minister Akkermans, die bevoegd is in de materie landinrichting. Dit blijkt althans uit zijn beleids-opties en -maatregelen, waarin landinrichting tenslotte maar wordt gelijkgesteld met een ietwat verruimde vorm van ruilverkaveling.

Ruilverkaveling en kleine water-beheersingswerken dienen echter in hun zuiver kader te worden aangepakt. Het zijn niet louter de eisen van een rationele landbouwstructuur die bepalend zijn. Ook niet agrarische functies zoals landschapszorg en natuurbehoud zijn immers essentieel voor het landelijk gebied.

Door het voorzien van een "groenbudget" in het kader van de ruilverkaveling, wordt aan de zorg voor niet-agrarische functies, nog helemaal niet tegemoet gekomen. Integendeel : een ontwerp-dekreet op de landinrichting, waarvan andere groene dekreten eerst afhankelijk werden gesteld en dat als een "koördinerend dekreet" in de beleidsverklaring van januari 1982 was aangekondigd, blijkt volledig geschoeid te zijn op de huidige ruilverkavelingsaanpak.

In enkele lopende ruilverkavelingsprojecten beweert minister Akkermans zelfs dat milieugroepen er niets te zoeken hebben (zoals te Meerdonk). De minister zegt dat deze milieugroeperingen een "onverantwoorde" houding aannemen ten nadele van de louter landbouweconomische benadering. (o.a. in de Handelingen nr. 21, van de Vlaamse raad, 21 april 1983 p. 687, wordt dit letterlijk verwoord. Onder het hoofdstuk: relatie landinrichting - ruilverkaveling, wordt deze passage aangehaald).

2. DE BESCHERMING VAN LANDSCHAPPEN

Klasseringsbesluiten inzake landschap worden op allerlei wijzen uitgehold : dit was ondermeer het geval voor de Dender. Eerst voorzag men een overwelling, die dan daarna kon opgenomen worden in de klassering.

De "Doode Bemde" (St-Joris-Weert) : zie hoofdstuk II, III.

Minister Akkermans beweert eveneens dat klasseringsvoorstellen totaal overbodig zijn, vermits de gewestplannen voldoende bescherming zouden bieden. Met deze bescherming van waardevolle landschappen en natuurgebieden neemt de minister echter maar al te dikwijls een loopje. Het is duidelijk dat de tot op heden gevoerde

bilaterale gesprekken tussen de kabinetten van Poma en Akkermans enkel resulteerden in en leerschool van "hoe ondergraaf ik mijn eigen reglementeringen".

Worden waardevolle landschappen en natuurgebieden door de gewestplannen wel beschermd? De gewestplannen worden immers door bijkomende wetsbesluiten verder ondergraven. Reeds werd op 25/2/81 in een K.B. vastgelegd dat voor bepaalde werken geen vergunning vereist is. (Dit K.B. is verschenen in het Staatsblad van 10/2/84). Doordat ondermeer de ruilverkaveling geen bouwvergunning nodig heeft, wordt zij hierdoor boven de gewestplannen geplaatst.

Door al deze maatregelen kunnen bij K.B. vastgelegde bestemmingen zeer vlot aangepast worden.

Door de toepassing van art. 20 in waardevolle landschappen, zelfs in natuurgebieden, wordt de eigenheid van het gebied

VOETNOTA

(1) Onder facet verstaat men de invalshoek van waaruit men de beleidsmaterie bekijkt. (ruimtelijk, economisch of sociaal)

(2) Ruilverkaveling, waterbeheersing, recreatie, natuurbehoud ... zijn sectoren : de beleidsmaterie in strikte zin, volgens de vakdepartementen.

volledig genegeerd. Dit is ondermeer het geval bij de aanleg van hoogspanningsleidingen.

Er is een grote onkunde vanwege de minister en zijn medewerkers om het waardevolle van de landschappen en natuurgebieden te doen valoriseren. Maatregelen bij bouwwerken

in landschappelijk waardevolle agrarische gebieden blijven beperkt tot enkele boompjes als schaamgroen.

In Grimbergen werd een moerasgebied, gelegen in een natuurgebied, opgehoogd.

De minister ging akkoord dat de ophoging en aanplanting

een valorisatie betekent van het moeras(natuur)gebied. Telkenmale wordt inzake bescherming van landschappen en natuurbeheer de bal misgeslagen. De minister acht het echter onbelangrijk om degelijke richtlijnen uit te werken of gekwalificeerd personeel terzake te gelasten.

3. HET DEKREET OP DE LANDINRICHTING

In de beleidsverklaringen van de Vlaamse executieve van januari 1982, werd een coördinerend dekreet op de landinrichting aangekondigd. Hierin zou worden voorzien dat "de belangen van land- en tuinbouw en de imperatieven inzake ruimtelijke ordening, recreatie en natuurbehoud worden afgewogen".

Het landinrichtingsbeleid dient binnen een globaal ruimtelijk beleid te ressorteren. Dit laatste werd duidelijk uitgewerkt en voorgesteld in verschillende dokumenten (1). Op facetniveau dienen zowel de stedelijke inrichting als de landelijke inrichting uitgewerkt te worden en dit onder toezicht van een leidende ambtenaar. De planning en het beleid die hieruit voortvloeien worden doorgegeven naar het sektorniveau, waarin de verschillende sektoren o.a. monumenten, landschapszorg, natuurbehoud, milieuhygiëne, landbouw, bosbouw, huisvesting, ... worden benaderd.

In de beleidsverklaring daarentegen wordt landinrichting volledig losgekoppeld van het ruimtelijk beleid. De voorstellen betreffende de organisatie van de (nieuwe) Administratie voor de Ruimtelijke Ordening en het Leefmilieu (AROL) werden volledig opgelost. Ruilverkaveling en waterbeheersing (de ex-landbouwcel van de aanvankelijke voorstellen) zijn nu samengevoegd tot een nieuwe "landinrichtingsdienst" waar ook het natuurbehoud, de bossen en het groen-

plan zouden worden ondergebracht. Deze dienst zou los van een afdeling ruimtelijke ordening en milieu opereren en enkel gekoördineerd worden door een leidende ambtenaar. Deze nieuwe dienst wordt voorgesteld als een nieuw "wondermiddel".

Via landinrichting zou het mogelijk zijn om alle fouten uit het verleden met betrekking tot de open ruimten op het platteland op te vangen en zo te komen tot een degelijke plattelandsordening. Twee

jaar na deze beleidsverklaring is duidelijk geworden dat het "misleidende" woorden waren. Er was niet alleen geen politieke wil om te komen tot een open ruimtebeleid, maar ook kwam men op het kabinet van gemeenschapsminister Akkermans op geen enkele manier tot een landinrichtingsbeleid. Integendeel, de vele problemen en misverstanden die bij de lopende ruilverkavelingen en grote normalisatiewerken aan waterlopen naar voor kwamen, maken dit "opzettelijk demagogisch spelletje" nog maar eens duidelijk. Zo ondermeer de landinrichtingsstudie die doorgaat in de Demervallei, in opdracht van minister Akkermans. De studie wordt volledig sektorieel aangepakt en staat totaal los van het ruimtelijk planningskader. De vele randvoorwaarden vooropgesteld aan de inrichting, vloeien enkel voort uit de infrastructuurwerken nodig voor de aanleg van wachtbekkens. Wel gebruikt

men vele fraaie woorden zoals "struktuurplanning" en "landinrichting", om de werken waarom het in werkelijkheid gaat, te verbloemen (2).

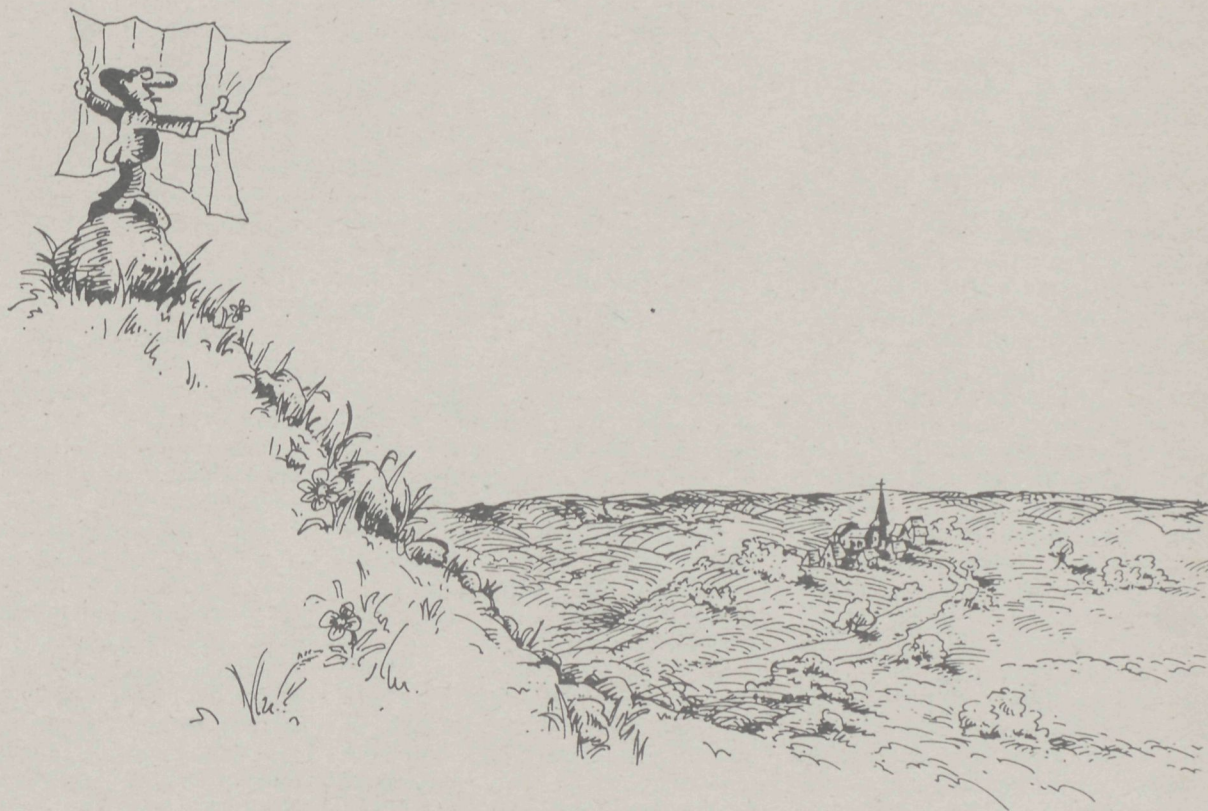
Ook van het aangekondigde ontwerp-dekreet is, ondermeer door de opstelling van het struktuurplan voor Vlaanderen, tot nu toe nog geen sprake. Naar aanleiding van de nieuwe struktuur zei minister Geens in zijn voordracht op 23 april 1983 te Mechelen: "Het zal in de toekomst uitgesloten zijn, dat landschapszorg en ruilverkaveling niet te verzoenen zijn". Wanneer men deze woorden in verband brengt met de veelvuldige uitspraken van minister Akkermans rond "groenbudget in het kader van de ruilverkaveling" geeft dit een beangstigend perspectief van de wurggreep of dodelijke omhelzing waarin natuur- en landschapsbehoud gevangen zitten. Het wordt zeer duidelijk dat de huidige ruilverkavelingsaanpak gewoon zal doorgaan, zij het onder een andere vlag.

VOETNOOT (1)

Ruimtelijk Struktuurplan Vlaanderen deel I. Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, AROL, december 1983 - figuur 4 facet/sektor. Indeling, toegepast op de huidige administratie ruimtelijke ordening en leefmilieu.

VOETNOOT (2)

o.a. besproken in tijdschrift "Natuureservaten", BNVR-april-mei 1983 - p. 55-56.



4. LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING

Alhoewel vele mooie woorden werden gespendeerd aan het ontwerp van een dekreet van landinrichting blijkt toch dat minister Akkermans landinrichting enkel beschouwt als een ietwat verruimde vorm van ruilverkaveling. Landinrichting blijft voor hem een zuiver "landbouweconomische noodzaak". Zo aanvaardt de minister dat door middel van ruilverkaveling op éézijdige wijze aan landinrichting wordt gedaan. Deze werking van landinrichting verloopt inderdaad foutief vermits de elementen van de ruilverkavelingswetgeving ongeschikt zijn om te verruimen tot landinrichting. Dit laatste wordt duidelijk geïllustreerd door de volgende gegevens:

- Het onderzoek naar het nut van ruilverkavelingen zou moeten gebeuren door de minister (of de administratie) bevoegd voor ruilverkavelingen.

Dit gebeurt echter niet, zelfs niet uit landbouwoogpunt. Meestal wordt door minister Akkermans beslist om over te gaan tot ruilverkaveling en dit enkel op voorstel van de dienst ordening van het platteland (vroeger landbouw nu AROL), zonder onderzoek of verantwoording.

- Waar vroeger (volgens de basiswet op de ruilverkaveling van 22 juli 1970) vier op zes leden van het ruilverkavelingskomitee behoorden tot de landbouwsector, zijn dit er nu (volgens de aanvullingen op de wet, 1978, bestemd voor het Vlaamse gewest) zeven op de elf. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat er bij meerderheid van stemmen beslist wordt en er slechts de mogelijkheid bestaat voor komiteeleden om een beroep te stellen via minister Akkermans.

Door de niet evenwichtige samenstelling van het komitee, is het niet mogelijk om rekening te houden met de niet-landbouwkundige aspecten in de ruilverkaveling. Als komiteeleden worden daarbij systematisch "groene" ambtenaren benoemd die voor ruilverkavelingsdossiers nauwelijks tijd kunnen vrijmaken. Dikwijls blijven de vertegenwoordigers van de andere sectoren dan ook weg van de vergaderingen. Hiertegen wordt door minister Akkermans niet gereageerd. Zo werd o.a. de Kleine Aa te Essen in het gewestplan en het landschapsplan aangeduid als een landschappelijk waardevol gebied. Door meerderheid tegen minderheid werd in de ruilverkaveling echter beslist om het ekologisch systeem te vernietigen en dit ten voordele van het landbouweconomisch oogpunt. Als argumentatie

werd door de landbouw-lobby aangehaald dat : het verbeteren van de waterloop de bedoeling heeft de landbouwwaarde van deze gronden te verhogen door de afwatering te versnellen en op die wijze overstromingen te voorkomen. Tevens wordt beoogd de herverkaveling te bevorderen en door voldoende ontwatering de ruil van valleigronden met andere gronden mogelijk te maken en de gronden omsloten door de kleine meanders in regelmatige kavels te vormen.

In Nederland daarentegen wil men het gebied als landschappelijk waardevol behouden.

- De logistieke steun voor het ruilverkavelingskomitee wordt geleverd door de Nationale Landmaatschappij (NLM), die een belangrijke inbreng heeft over de wijze van uitvoering van werken en de herverkaveling. Overleg tussen de NLM en de diensten van ruimtelijke ordening bestaat niet. Elke ruilverkaveling wordt derhalve uitgevoerd, los van de ruimtelijke ordening in de streek. Ruilverkavelingen uitgevoerd door de NLM zijn volledig afgestemd op de agrarische functie. Aldus is het onmogelijk om in dit systeem op volwaardige wijze landinrichting uit te voeren.

- Door de minister werd beslist dat het ruilverkavelingskomitee

geen bouwvergunning moet aanvragen. Toen vóór deze beslissing door de afgevaardigden van ruimtelijke ordening er bij de minister op gewezen werd dat een ruilverkavelingskomitee zonder bouwvergunning werkte en stelde dat een ruilverkaveling evengoed bouwvergunningsplichtige is, omzeilde de minister het gestelde probleem. De vertegenwoordiging in de ruilverkavelingskomitees werd ontnomen aan de ambtenaren die het probleem stelden en verschoven naar een lager provinciaal niveau dat slechts op uitvoering gericht is. Meteen heeft de minister ook het standpunt van de ruilverkaveling bijgetreden en laat hen werken zonder bouwvergunning.

Resultaat is dat noch op gebied van planning noch op gebied van uitwerking van de werken enig overleg, controle of ingrijpen mogelijk is vanuit het ruimtelijk facet in de agrarisch gerichte ruilverkaveling.

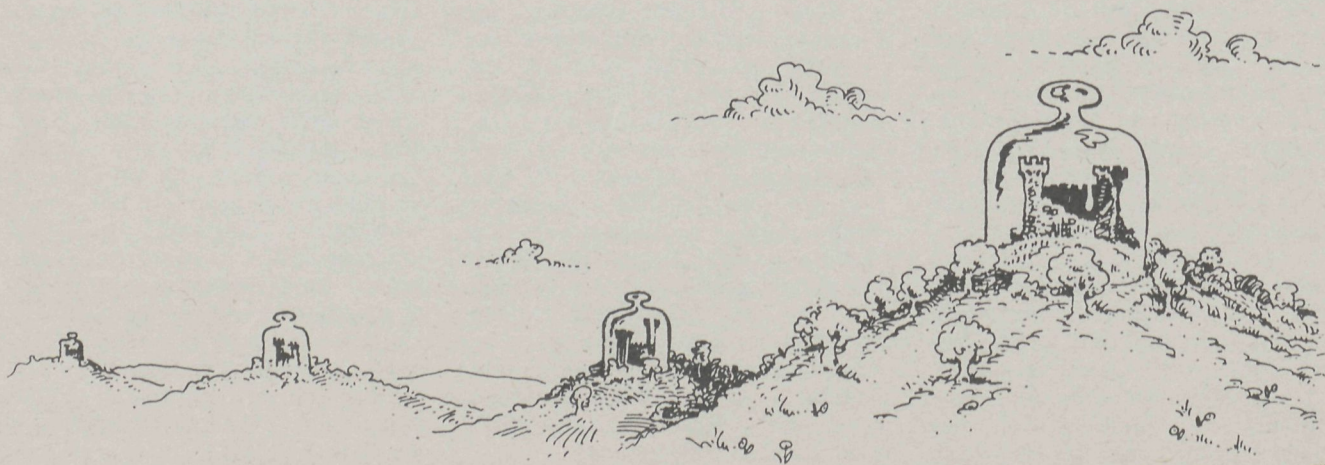
- In de coördinatiecommissie van ruilverkavelingen, die de mogelijke ruilverkavelingen onderzoekt, heeft de minister (analoog aan de maatregel voor de komitees) vertegenwoordigers aangeduid van de provinciale directie van ruimtelijke ordening, en niet van de diensten belast met planning. Bij het innemen van

standpunten volgt de minister hier steeds het landbouwstandpunt van de meerderheid van de coördinatiecommissie.

- De art. 72 en 75 (wet op de ruilverkaveling van 1978) leggen de voorwaarden op in verband met de "maatregelen van landinrichting" in het agrarisch gebied. Landinrichting wordt hier echter gebruikt in zeer beperkte zin nl. : "groenaankleding van de agrarische bedrijfsgronden". Deze groenaankleding blijft beperkt tot :

- a) maximum een oppervlakte binnen het ruilverkavelingsblok, die vroeger ook geen agrarisch gebruik had (art. 69 - 5e)
- b) enkel op het openbaar domein (art. 72 § 2)
- c) maximum 2 % van de totale oppervlakte van de vroegere kavels (art. 75)

- Werkelijk alle gebieden waar ook maar enigszins agrarische activiteiten aanwezig zijn (of waren) komen in aanmerking voor ruilverkaveling. Er wordt helemaal geen beleid ontwikkeld dat rekening houdt met andere aspecten van ruimtelijke ordening of landinrichting (natuurbehoud, toerisme e.d.). Nergens worden deelgebieden uit de ruilverkaveling gesloten omdat andere maatregelen voor inrichting en beheer meer geschikt zouden zijn dan ruilverkaveling. Zo onder-



meer het Schulensbroek (prov. Limburg), dat reeds volledige waterbeheersingswerken achter de rug had. Niets wees erop dat in het gebied nog ruilverkaveling nodig was. Toch werd een ruilverkaveling opgesteld, alhoewel alles verloopt met de meest strikte geheimhouding. Alle gebieden zijn, aldus de ruilverkavelaars, geschikt voor ruilverkaveling. - Ook de felle beknotting inzake het groenbudget is een teken aan de wand (1) beleid "Natuurbehoud". P. "In 1982 werd aan het aspekt landschapszorg in ruilverkaveling een betoelaging ten belope van niet minder dan 12 miljoen Bfr. besteed". Wat betekenen die enkele miljoenen echter tegenover de miljarden die in dezelfde periode voor ruilverkaveling werden uitgetrokken. Minister Akkermans geeft toe dat landinrichting en ruilverkaveling "diep-ingrijpen" op het landelijk milieu. Van daar de voor hem "begrijpelijke", doch "onverantwoorde" contestatie van de volgens hem "niet rechtstreeks" betrokken milieugroeperingen. De minister aanvaardt immers wel de niet-landbouwkundige eisen die worden gesteld aan het landelijk gebied, doch doet dit enkel omdat het niet anders kan (2)

Vanuit deze optiek wordt het duidelijk wat minister Akkermans verstaat onder natuur- en landschapsbehoud in het kader van de ruilverkaveling nl. : te mijden, te omzeilen, in te kapselen ... De minister houdt derhalve weinig rekening met opmerkingen dienaangaande. Zelfs tracht de minister zeer gekontesteerde projecten zoals o.a. de ruilverkaveling te Meerdonk erdoor te drukken. Het lot van de bij K.B. van 22.7.78 als landschap geklasseerde Saleghemkreek in deze ruilverkaveling illustreert dit duidelijk.

Te Meerdonk (St-Gillis-Waas) en Meerhout voerden boeren, eigenaars van landbouwgrond en natuurbeschermers een krachtige actie over een periode van ruim 5 jaar tegen gedwongen ruilverkaveling. Ondanks alle afwijzingen van de plaatselijke bevolking drukt Akkermans dat projekt toch door en zet zo de hoge natuurbehoudswaarden van het krekengebied te Meerdonk op de helling. Ondanks alle mooie beloften wordt de uitvoering van die ruilverkaveling voor de natuur een ramp. PA ging zelfs zo ver om de boeren die protesteerden bij opmetingen met 60 rijkswachters te laten neerslaan op hun eigen akkers. Twintig personen bleven 1 dag en 2 personen zelfs 2 dagen in de gevangenis. Nadien zijn allen vrijgesproken of kregen ze opschorting. Door de uitvoering van die gedwongen ruilverkaveling in een gebied met de grootste landbouwkavels van ons land, goede wegen en afwatering gaat Akkermans ongeveer 200 miljoen (1° blok van de 5 voorziene) verkwisten. Ondertussen nam ABLLO (Aktiekomitee Beveiliging Leefmilieu LinkerOever) een afwachende houding aan. Oorzaak daarvan waren de garanties die (toen nog staatssecretaris) Akkermans gaf inzake de uitvoering van een ekologisch

onderzoek naar de mogelijkheden om natuurbehoud met landinrichting te verzoenen en dit in de geest van de verruimde wet op de ruilverkaveling, van 1978, waarin maatregelen voor landinrichting werden voorzien. Deze studie voor wat o.a. de Saleghemkreek betreft, werd door de R.U.G. uitgevoerd en was in maart 1982 klaar. Daarin werden een hele reeks voorstellen geformuleerd ondermeer inzake stroomrichting van het oppervlaktewater en waterpeil in de kreek. Het geheel werd gunstig onthaald door het ruilverkavelingskomitee en het studiebureau, die rekening hielden met de voorstellen. In de latere aanbesteding echter is van de voorstellen ten gunste van natuur en landschap niets meer terug te vinden. Het polderbestuur was erin geslaagd om alleen wegverhardingen en nieuwe wegen, rechtstrekkingen van waterlopen en stuwen (zogezegd nuttig voor de landbouw) te laten aanbesteden. In het antwoord op een parlementaire vraag van L. Dierickx van 4.3.83 neemt minister Akkermans het plots op voor het polderbestuur. Door deze verdediging vewerpt de minister

VOETNOOT (1)

Het beleid "Natuurbehoud" P. Akkermans in Groene Band, 3 maandelijks tijdschrift van de Vlaamse Bosbouwvereniging nr. 53 jan-feb-maart 1984.

VOETNOOT (2)

In de vergadering van de Vlaamse raad, - Handelingen nr. 21, 21.4.83 p. 687 - zegt mevrouw M. Smet, verslaggeefster met betrekking tot de problemen die ontstonden rond de ruilverkaveling in St-Gillis-Waas : "De minister (Akkermans) heeft er ook op gewezen dat naar aanleiding van dergelijke ruilverkavelingen zich heel wat niet rechtstreeks betrokken groepen (=al de niet-landbouwers) storten op de betrokken gebieden met het gevolg dat er een polarisering ontstaan tussen enerzijds de landbouwers en de voorstanders van een herverkaveling van het gebied en anderzijds een aantal groepen vreemd aan het gebied."

GROENE RADEN : hoe groen zijn ze wel ?

In juni 1983 nam Akkermans het initiatief de problemen in de sektor "natuurbehoud" met de betrokken "groene raden" te bespreken. Op het kabinet natuurbehoud kwamen voor de eerste maal op Vlaams niveau afgevaardigden bijeen van de Vlaamse Hoge Bosraad, de Vlaamse Hoge Jachtraad, de Vlaamse Hoge Raad voor de Riviervisserij en de Hoge Raad voor Natuurbehoud (Vlaamse kamer).

Uit de eerste samenkomst, waar reeds diverse adviezen werden uitgebracht, bleek overduidelijk dat permanent overleg nodig is en overigens door alle raden wordt gewenst. Dit coördinatieoverleg is aanvaardbaar maar mag niet leiden tot de afschaffing van de verschillende raden omdat op die manier sectoren worden samengevoegd die te weinig raakvlakken hebben en dus mekaar frustreren. De adviesraden mogen niet enkel als inspraakopfleuring voor het natuurbeleid dienen. Advies en inspraak is wel goed maar reeds herhaalde malen bleek dat PA het advies van de raden gewoon negeerde.

Ook kan men, zoals beschreven bij VLACORO, de vertegenwoordiging en de samenstelling van die raden in vraag stellen.

Personen die overtredingen goedpraten of toegeven in jagerstijdschriften, blijven zonder enige reaktie van PA lid van de Vlaamse Hoge Jachtraad, ja zelfs van de Hoge Raad voor Natuurbehoud.

INZAGE BOUW- EN VERKAVELINGSVERGUNNINGEN

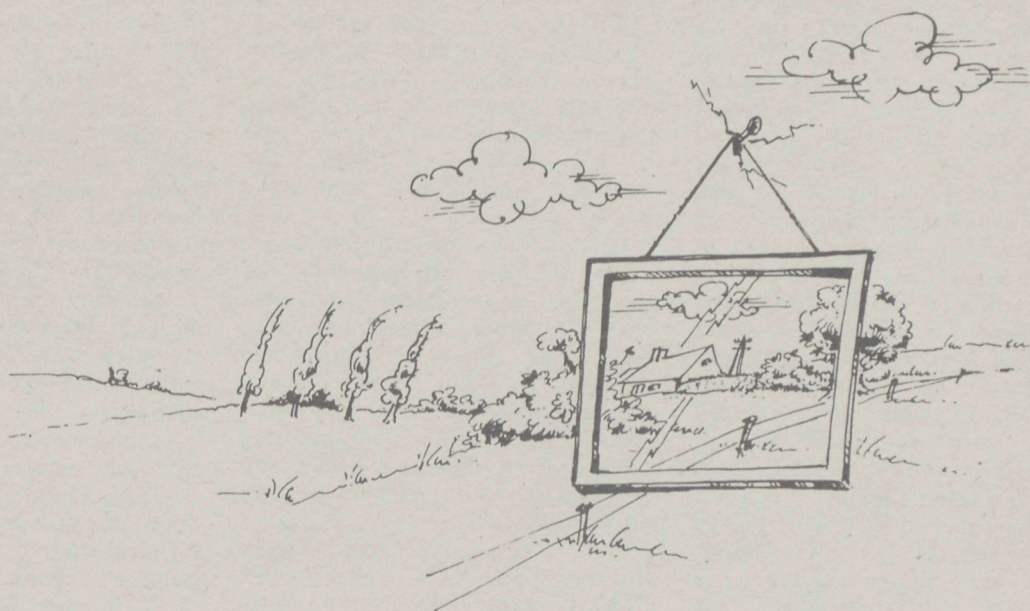
Het Koninklijk Besluit van 22 oktober 1974 houdende de uitvoering van artikel 63 van de stedenbouwwet, bepaalt ondermeer onder welke voorwaarden het gemeentebestuur ertoe gehouden is aan "derde belanghebbenden" inzage te geven van de afgeleverde bouw- en verkavelingsvergunningen.

De ministeriële omzendbrief van 16 maart 1964 omschrijft het begrip "belanghebbende derden" als volgt : "de eventuele koper of notaris belast met het opmaken van de akte die overgang van het eigendomsrecht zal teweegbrengen, of elke buur die oordeelt dat de werken die krachtens de bouw- of verkavelingsvergunning zullen worden uitgevoerd, hem schade kunnen berokkenen".

Rekening houdend met het feit dat sedert de bekendmaking van voornoemde omzendbrief talrijke vzw's werden opgericht die zoals bepaald in hun statuten, zich ondermeer tot doel stellen met alle wettelijke middelen te ijveren voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van het leefmilieu, zou het normaal en wenselijk zijn dat ook milieu-organisaties automatisch van dit recht tot inzage van bouw- en verkavelingsvergunningen zouden genieten. Dit zou een degelijke controle mogelijk maken op het ruimtelijk ordeningsbeleid. Openheid en recht op alle informatie zijn hiervoor noodzakelijk.

Minister Akkermans verklaart in een antwoord op een parlementaire vraag van W. Van Renterghem (1) dat dit recht gewaarborgd is voor de gebuur die door de bouw- of verkavelingsvergunning een zekere schade zou kunnen lijden, evenals voor de kopers (eventuele kopers) van een perceel uit een verkaveling of een gebouw of een appartement waarvoor een bouwvergunning werd verleend, zoals door het rondschriven bepaald. Akkermans vindt echter dat in het kader van de toepassing van hoger genoemd punt 2 van artikel 63 kan gesteld worden dat de vzw's op grond van hun statuten alleen geen voldoende belang kunnen aantonen, vermits hierdoor hun rechtstreeks en persoonlijk belang nog niet is bewezen. Het doel met alle wettelijke middelen te ijveren voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van het leefmilieu is een doelstelling die meer aansluit bij het algemeen belang dan bij het persoonlijk belang, en, zegt Akkermans, het is aan de overheid om te waken over het algemeen belang. Wel een rare manier van inspraak-denken. Om een degelijk inspraakrecht te kunnen verwezenlijken is een belangrijke voorwaarde : de mogelijkheid van toegang tot alle noodzakelijke informatie. En wat doet Akkermans dan met de visie van de Raad van State die wel het recht erkent van milieuorganisaties die in beroep gaan zowel tegen algemene wetsartikelen (b.v. beroep inzake uitzonderingsartikelen) als inzake konkrete dossiers.

(1) vraag nr. 129 van 13/06/83, Vragen en Antwoorden nr. 18, 5 juli 83 p. 56



dus het, in zijn opdracht opgestelde, ekologisch rapport van de R.U.G. Zoals zovele andere ekologische studies die in opdracht van minister Akkermans werden uitgevoerd, wordt deze studie als "alibi-studie" gehanteerd door de minister.

In antwoord op een vraag van L. Vanvelthoven van 18 november 1983 weet minister Akkermans heel duidelijk te vertellen dat deze studie "slechts één van de vele informatiebronnen was" naast de andere... Steeds wist de minister de fundamentele opmerkingen ontwijkend te beantwoorden en besluit hij dat "het ruilverkavelingskomitee Meerdonk in het belang van de lokale bevolking, zijn opdracht onverwijld verder dient uit te voeren". Dit houdt in dat er ongevraagd en zonder enige inspraak een gebied van 9.000 ha, opgedeeld in 5 blokken, zullen worden "opgeruimd" op een dure en slechte wijze. Zo zal een steeds grotere budgettaire ruimte worden toegekend aan een onvoldoende afgewogen en te eenzijdige ruilverkaveling en dit ten koste van het natuurbehouds-

en landschapsstandpunt. Een onduidelijk perspectief. De wijze waarop een landschapsplan wordt gebruikt in de ruilverkaveling is inderdaad zeer beperkt. Het wordt niet beschouwd als een structureel element bij de herverkavelingen en wegenwerken. Enkel in het beste geval wordt er een vergelijking gemaakt tussen het landschapsplan en de sekundaire wegenwerken. (Gepland vanuit zuiver landbouwkundig oogpunt) Het landschapsplan is dus totaal vrijblijvend. Enkel de elementen die in het landschapsplan de aanduiding "uiterst waardevol" kregen, hebben een overlevingskans. Deze laatsten blijven dan wel op het plan behouden, doch middelen om ze in de praktijk effectief te onderhouden en te bewaren, worden en kunnen door de ruilverkaveling niet voorzien worden. Zo werden, in de ruilverkaveling van Millen (gelegen in het Drooghaspengouwse landschap ten zuidoosten van Tongeren) gedeeltelijk de, landschappelijk zeer typische, (meidoorn)-hagen, hoogstamboomgaarden en begroeide holle wegen op het ruilverkavelingsplan behouden.

Het onderhoud van deze groenelementen is voor de landbouwers, grootschalige en industrieel-uitgebate bedrijven, een tijdrovende bezigheid. Vandaar dat vele van hen het op een akkoordje gooiden met de uitvoerders van de ruilverkavelingswerken. Zeer "toevallig" werden hier een paar enkele hagen, bomen en struiken vernietigd door grote bulldozers. Op landschappelijk vlak werd het een ware kaalslag alhoewel de ruilverkavelingsplannen zulks niet voorspelden.

Ook holle wegen worden uit functioneel landbouwkundig oogpunt als nadelig beschouwd. Indien het komitee beslist toch een uiterst waardevolle holle weg te behouden stelt zich het probleem van beheer en functionele integratie in het agrarisch gebied. Voor deze laatste elementen heeft het ruilverkavelingskomitee geen oog en ook geen oplossingen.

Dit laatste aspect speelt voornamelijk een rol in de ruilverkavelingen uitgevoerd in het leemgebied, waar holle wegen behoren tot een der meest karakteristieke landschappelijke

gegevens. (o.a. in het Haspengouwse, Ruttem, Walshoutem en in het Pajottenland zoals te Pepingen).

Het plan voor aanleg van verharde wegen wordt volledig uitgewerkt in functie van en optimale landbouwontsluiting. Gevolgen voor een versnelde waterafvoer en gevolgen voor de lager gelegen dorpskernen worden slechts uitzonderlijk onderzocht. De verharde wegen zelf worden niet in vraag gesteld. Om ze nog beter in te kleden worden ze gepromoveerd tot fietspaden. De vraag of deze fietspaden op de juiste plaats liggen, ten behoeve van het fietsverkeer, wordt niet onderzocht. De te draineren gronden in de ruilverkavelingen worden enkel bestudeerd vanuit oogpunt landbouwgebruik (zie b.v. Kleine Aa in de ruilverkaveling van Nieuwmoer). Anderzijds willen men meer en meer valleigronden opnemen in ruilverkavelingen omwille van "landinrichting". Deze gronden kunnen dan daarna gedraineerd worden voor agrarisch gebruik. Ook de verplaatsing van boerderijen wordt uitsluitend bekeken

vanuit landbouwtechnisch en landbouweconomisch oogpunt. Het gaat dus enkel om de bedrijfsvoering van het bedrijf langs een uitgeruste weg.

De overige aspecten verbonden aan boerderijverplaatsing worden enkel zijdelings bekeken en dan nog alleen door het ruilverkavelingskomitee (art. 62 in de wet van 1978). De overige aspecten omvatten o.a.:

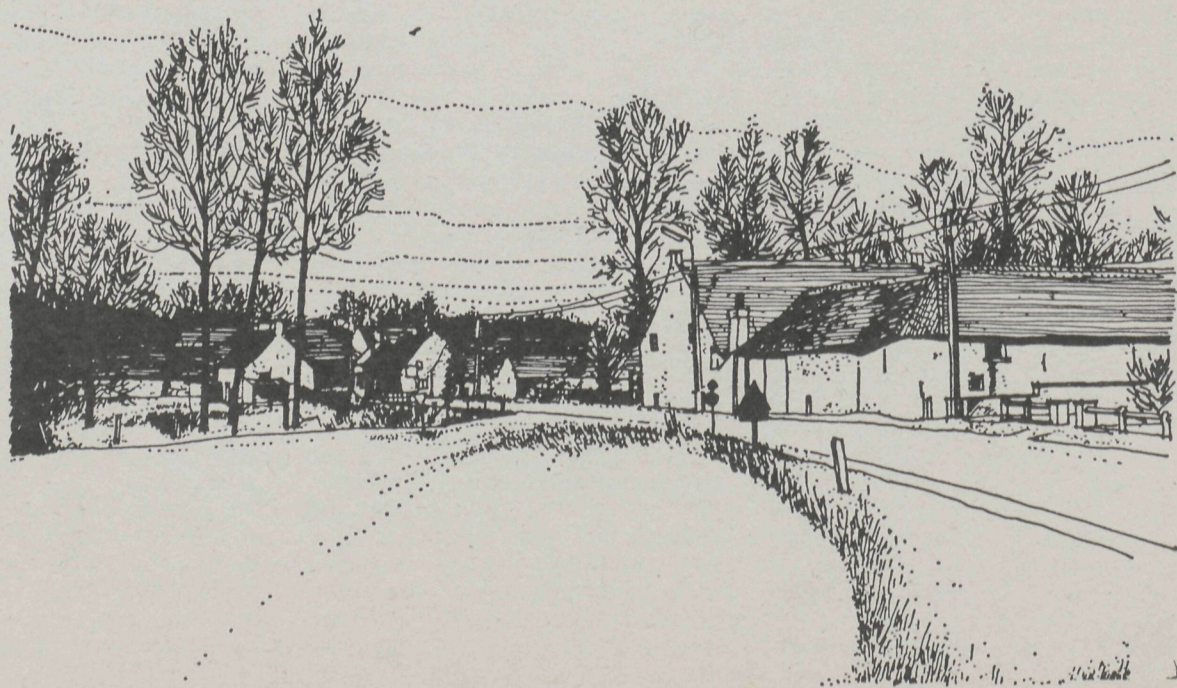
* Het aspect ruimtelijke ordening in (de dorpskern) het landelijk woongebied, of soms het woonuitbreidingsgebied, waar de oude bedrijfszetel gelegen is. Dit aspect wordt niet onderzocht. Men veronderstelt dat de overplaatsing steeds ten goede komt aan de ruimtelijke ordening van de dorpskern.

Indien men uit de kleine Haspengouwse dorpskernen 3 à 4 grote boerderijen weghaalt, om deze te verplaatsen naar de open akkerzone, verkrijgt men reeds een totale ontwrichting in het karakter van deze landelijke, gekoncentreerde dorpen. In de ruilverkaveling van Mol verdedigde men zelfs een bepaalde ver-

plaatsing door de argumentatie dat op de plaats van de oude boerderij dan een 3-tal nieuwe woningen konden gebouwd worden.

* Het milieuhygiënische aspect. Zo worden de problemen i.v.m. de varkensfokkerijen, gelegen in dorpskernen, niet in zijn totaliteit bestudeerd.

De (eventueel) bestaande reukhinder wordt eenvoudig opgelost door de kostenverslindende operatie van de boerderijverplaatsing. Hierdoor wordt echter het probleem niet opgelost. Daarbij bestaan zelfs gevallen waar de boer financiële hulp verstrekt wordt om een hinderlijk bedrijf buiten de bebouwde zone nieuw op te bouwen, doch dat terzelfdertijd de milieuhinder behouden blijft door de oorspronkelijke boerderij-uitbating. (Eventueel overgelaten aan familieleden). Ook minder ernstige milieuproblemen worden gehanteerd om de boerderijverplaatsing te verantwoorden. (b.v. waar dieren door de dorpskom moeten lopen indien de bedrijfsgronden niet allen gelegen zijn achter de bedrijfszetel).



* Eveneens met het aspect van de ruimtelijke ordening op de plaats van de nieuwe vestiging, wordt weinig rekening gehouden. In de meeste gevallen ligt de nieuwe bedrijfszetel in het open landbouwgebied. Het enig gehanteerde criterium is in dit geval de ligging aan een uitgeruste (d.w.z. verharde) weg, waarnaartoe dan de nodige nutsvoorzieningen worden gelegd.

SLOT

Wat u net doorworsteld heeft, spreekt voor zichzelf ... in deze toestand moet op korte termijn een kentering ten goede komen, zoniet zijn de gevolgen op lange termijn bijzonder nefast voor het natuurbewoud en de ruimtelijke ordening in Vlaanderen. Bovendien zullen ze in vele gevallen onomkeerbaar zijn.

De logische konklusie van dit alles is dat dit dossier allesbehalve een eindpunt kan zijn, mag zijn. Het is de verdomde plicht van de Bond Beter Leefmilieu en met de Bond, van de tientallen actiegroepen in Vlaanderen, om de minister op zijn verantwoordelijkheid te blijven wijzen en actie te voeren; Dan pas zal er naar hen geluisterd worden, als ze hard genoeg blijven schreeuwen. Dit dossier moet dus de basis vormen voor de verder te voeren actie...

Daarom vragen wij de lezers om deze extra-inspanning van de redactie (en dat was er één, geloof het maar) te belonen door het dossier verder te verspreiden en ook door derden te laten lezen. Het woord en daad is nu aan u, waarde lezer.

**MILIEURAMA IS HET
MAANDBLAD VAN DE
BOND BETER LEEFMILIEU**

REDAKTIE EN ADMINIST- STRATIE :

Aarlenstraat 25
1040 BRUSSEL
Tel.: 02/230.94.10

JAARABONNEMENT :

300fr. te storten op rekeningnummer 427-908220
1-48 van de Bond Beter Leefmilieu v.z.w.
Steunabonnement : 500fr.
Buitenland : 350fr.
Cultureel jongeren-paspoort, Plus-drie-pas : 240fr.
Los nummer : 40fr.

HOOFDREDAKTEUR EN VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Dirk Van Melkebeke

MEDEWERKERS :

Martin Besieux,
Mark Depaepe,
Marleen Engels,
Lieve Grauls,
Willy Hooyberghs,
Ann Kenis,
Griet Meyer,
Dirk Serneels,
Dirk Van Melkebeke,
Resi Vervaet.

LAY-OUT :

Mark Depaepe

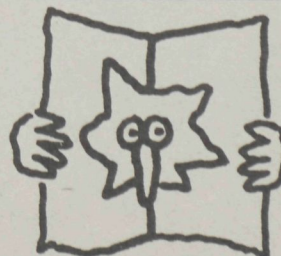
TYPISTE :

Marleen Engels

COPYRIGHT :

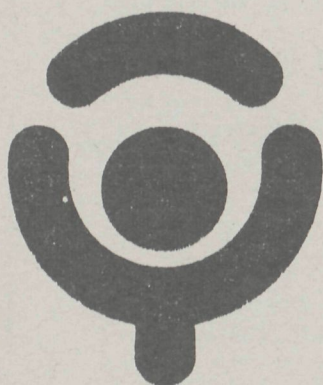
Overname van artikels wordt aanbevolen, mits schriftelijke toelating en bronvermelding.

**KRINGLOOPPAPIER IS
MILIEUVRIENDELIJK**



offset acco leuven

BOND BETER LEEFMILIEU



Onze boekhouder heeft de rekeningen nagekeken:



hij werd op slag onwel...

Financieel kunnen we best een steuntje gebruiken en jij kan ons daarin helpen !

Met de vernieuwde werking van de Bond Beter Leefmilieu zijn ook haar activiteiten ontzettend toegenomen en dat kost geld ... veel geld.

We hebben een voorstel : Breng je omgeving ertoe een abonnement te nemen op MILIEU-RAMA. Daarmee zorg je er niet alleen voor dat de milieu-informatie breder verspreid wordt, bovendien geef je de Bond Beter Leefmilieu de broodnodige steun.

DOEN !!! ... WE REKENEN OP JE !